

חיים מפוצלים

סקירה כללית הומניטרית לשנת 2015

יוני 2016

© תצלום: אתמר מורר. נימוזים בכניסה האמונית לעיר בית לחם (קבר החל), 13 באוקטובר 2015.

www.ochaopt.org

משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש

ת.ד. 38712, ירושלים 9138602 | טל' +972 582 9962 | פקס +972 582 5841 (0)2 | ochaopt@un.org | [facebook.com/ochaopt](https://www.facebook.com/ochaopt)

תיאום מציל חיים

תוכן העניינים

1 פתח דבר.....

2 חיים, חופש וביטחון.....

2 סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש.....

3 עדכונים.....

4 רצועת עזה.....

5 הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית.....

6 עקירה בכפייה.....

6 סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש.....

7 עדכונים.....

8 רצועת עזה.....

9 הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית.....

10 הגבלות תנועה וגישה.....

10 סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש.....

11 עדכונים.....

12 רצועת עזה.....

13 הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית.....

14 מרחב הומניטרי.....

14 סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש.....

15 עדכונים.....

16 רצועת עזה.....

17 הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית.....

18 התנחלויות: גורם מרכזי לפגיעות הומניטרית.....

19 המלצות.....

20 פרסומים אחרונים.....

פתח דבר

"אנו מגנים בכל לשון של גינוי את כל המתקפות נגד ישראלים ופלסטינים כאחד. הגל האחרון של מתקפות דקירה וירי מזעזע במיוחד. למעשים נפשעים כגון אלה לא יכולה להיות כל הצדקה שהיא... [יחד עם זאת] אני טוען כי משבר זה לא יכול היה לפרוץ... אלמלא חיו הפלסטינים תחת כיבוש מחניק ומשפיל, הנמשך כמעט חצי מאה."

יאן אליאסון, סגן מזכ"ל האו"ם, בתדורך למועצת הביטחון, 22 באוקטובר 2015

הפלסטיני הכבוש לצורך קידום מדיניות: חיים, חופש וביטחון, תחום הנוגע לנפגעים פלסטינים וישראלים מאלימות הקשורה בסכסוך, לאלימות מתנחלים ולמעצר של פלסטינים; עקירה בכפייה, המונעת על ידי ההסלמה במעשי האיבה בעזה והריסת בתים בגין היעדר היתרי בנייה ישראליים, הריסות לשם ענישה ונהגים אחרים בגדה המערבית; תנועה וגישה, תחום המתמקד בהגבלות הפיסיות והמנהליות המוטלות על תנועת פלסטינים וסחורות פלסטיניות ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש; מרחב הומניטרי, תחום הנוגע למכשולים המגבילים את גישתם של עובדים וחומרים הדרושים למיזמים הומניטריים; ומיצוי דין, נושא רוחב, הנוגע לכל יתר התחומים, שהנו חיוני לצמצום פגיעות עתידית, ומטופל בכל פרקי הדוח. כל אחד מארבעת הפרקים העיקריים כולל עדכון של התפתחויות ומגמות משמעותיות בארבעת החודשים הראשונים של 2016.

פרק ההמלצות מפרט מהם הצעדים המרכזיים הנדרשים מצד הרשויות הישראליות, הרשויות הפלסטיניות וארגונים חמושים פלסטיניים כדי לתקן מרכיבי מדיניות ונהגים שאינם עולים בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי, להגן על זכויות פלסטינים החיים תחת כיבוש ולצמצם את הפגיעות ההומניטריות.

זו השנה החמישית שמשרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש סוקר לפרטיהם את הגורמים המרכזיים לדאגה בתחום ההומניטרי בשטח הפלסטיני הכבוש. סדרת דוחות זו נועדה לספק סקירה מקפת של הגורמים או המניעים שבשורש הפגיעות ההומניטריות בשטח הפלסטיני הכבוש, על היבטיה השונים, בשנה נתונה.

ב־2015, הגורמים המרכזיים לפגיעות הומניטריות בשטח הפלסטיני הכבוש נותרו בלא שינוי, והיו קשורים בזיקה ישירה לכיבוש הישראלי הממושך, המתקרב כעת לשנתו החמישים. המצב המשיך להתאפיין בהפרת המשפט ההומניטרי הבינלאומי על ידי כל הצדדים, בשלילה שיטתית של זכויות הפלסטינים ובסכסוך מתמשך הכולל התפרצויות תכופות של גלי אלימות.

האנשים הפגיעים ביותר מבחינה הומניטרית נמצאים בעזה. באזור זה, קרוב ל־90 אלף פלסטינים עדיין היו עקורים במחצית השנייה של 2015, והסבל הנובע ממעשי האיבה ב־2014 מיתוסף למצור בן שמונה שנים שישראל מטילה, לסגירה הרצופה כמעט שמצרים אוכפת במעבר הנוסעים שברפיח ולפילוג הפלסטיני מבית.

תנאי החיים המסוכנים של נשים וילדות שנעקרו ממקומות מגוריהן מעלים שורה של חששות בתחום ההגנה, לרבות בנוגע לחשיפה מוגברת שלהן לאלימות המבוססת על מגדר.

תנאים אלה המשיכו לגרום למשבר הגנה מתמשך, בעל השלכות הומניטריות, שבעטיו מתמודדים פלסטינים עם שורה של סכנות הפוגעות ביכולתם לקיים את חייהם בכוחות עצמם ומונעות מהם ליהנות מזכויותיהם, לרבות הזכות להגדרה עצמית.

על פי הערכות, בסוף 2015 פגע מצב זה ב־4.8 מיליון פלסטינים, כאשר 2.3 מיליון מתוכם נזקקו לסיוע הומניטרי, בהם 1.3 מיליון בעזה. כדי לתת מענה לצרכים אלה הושקה בפברואר 2015 תוכנית המענה ההומניטרית לשטח הפלסטיני הכבוש, הכוללת 206 מיזמים בעלות של 571 מיליון דולר.

בדומה לשנים קודמות, גם הסקירה הכללית ההומניטרית לשנת 2015 בנויה סביב גורמים מרכזיים לדאגה בתחום ההומניטרי וסביב קדימויות שזוהו על ידי ארגונים הומניטריים שותפים בשטח

חיים, חופש וביטחון

סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש

בשל אלימות הקשורה בסכסוך, וכן בשל מרכיבי מדיניות ונהגים הקשורים בכיבוש הישראלי, לרבות אלימות מתנחלים, המשיכו אזרחים פלסטינים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש לחיות בצל סיכונים לחייהם, לבטיחותם הגופנית ולחירותם. אף שבמרבית שנת 2015 שררה רגיעה יחסית לעומת שנת 2014, בספטמבר גברה המתיחות בירושלים המזרחית, ובאוקטובר התפשטו ההפגנות, העימותים והאלימות ליתר השטח הפלסטיני הכבוש, לרבות השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה, וכן לשטח ישראל. בשל הגאות באלימות ברבעון האחרון של השנה, תועד בשנת 2015 מספר הנפגעים הגבוה ביותר מאז 2005 מקרב הפלסטינים תושבי הגדה המערבית. מספר הנפגעים הישראליים בגדה המערבית ובירושלים, הן מקרב כוחות ישראליים והן מקרב אזרחים, היה גם הוא הגבוה ביותר מאז 2005. בעזה, הפסקת האש שהושגה באוגוסט 2014 החזיקה מעמד ברובה, כפי שניכר ממספר ההרוגים הנמוך יחסית, אף שגם כאן עלה מספר הנפגעים ברבעון האחרון של השנה, בד בבד עם ההסלמה בגדה המערבית.

עם הגורמים המרכזיים שעוררו דאגה בשנת 2015 נמנו תקיפת ישראלים על ידי פלסטינים והתגובה מצד כוחות ישראליים, לרבות מקרים אפשריים של שימוש מופרז בכוח. עניינים מדאיגים אלה הצטרפו להיעדר הכרוני והמתמשך של מיצוי דין וסעד יעיל בגין הרג פלסטינים, לרבות כתוצאה מאלימות מתנחלים, וכן ביחס לרוב ההפרות לכאורה של המשפט הבינלאומי מצד כל הצדדים במעשי האיבה בשנת 2014. מיצוי הדין הכרחי כדי להבטיח צדק לקורבנות ולמנוע הפרות עתידיות.

	הרוגים	פצועים
2015	 x169* x25**	 x15,477 x304
2014	 x2,314 x87	 x17,125 x2,629
2013	 x39 x5	 x3,964 x151
2012	 x272 x7	 x4,660 x345

 פלסטינים
  ישראלים

* לא כולל ארבעה פלסטינים מרצועת עזה שמתו מפצעים לאחר שנפגעו במהלך פעולות האיבה של 2014.
 ** לא כולל ישראלי שנהרג בישראל בידי פלסטיני בעל אזרחות ישראלית.

2015												פלסטינים
2,222	3,888	7,555	413	196	141	78	284	223	176	167	134	פצועים
38	35	68	3	4	7	3	1	5	2	1	2	הרוגים
דצמבר	נובמבר	אוקטובר	ספטמבר	אוגוסט	יולי	יוני	מאי	אפריל	מרס	פברואר	ינואר	
43	50	80	39	20	8	14	11	13	13	5	8	פצועים
3	9	9	1			2		1				הרוגים
												ישראלים

עדכונים: ינואר - אפריל 2016

"למרבה הצער, שנת 2016 החלה באופן דומה למדי לזה שבו הסתיימה שנת 2015: עם רמות אלימות בלתי נסבלות וקיטוב של השיח הציבורי על כני מלוא הקשת הפוליטית בישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש."

מזכ"ל האו"ם, באן קי-מון, בתדרוך למועצת הביטחון, 26 בינואר 2016

- בארבעת החודשים הראשונים של 2016 ניכרה ירידה חדה בתדירות ההפגנות והעימותים בגדה המערבית ובאזורי הגבול של רצועת עזה ובעצמותם בהשוואה לרבעון האחרון של 2015, וכן ניכרה ירידה מתונה יותר במספר המתקפות הפלסטיניות. בסך הכול, בין ינואר לאפריל 2016 נהרגו ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש וישראל 63 פלסטינים, כולל 19 ילדים, וחמישה ישראלים, ו-1,722 פלסטינים ו-70 ישראלים נפצעו. (שלושה ישראלים נוספים נהרגו ב-1 בינואר 2016 בישראל על ידי פלסטיני בעל אזרחות ישראלית).¹

- חמישים מההרוגים הפלסטינים, כולם חשודים בתקיפת ישראלים, וכל ההרוגים הישראלים נפגעו במהלך מתקפות ומתקפות לכאורה שביצעו פלסטינים. במוצע, נתון זה משקף ירידה של 58% במספר ההרוגים הישראלים ושל 82% במספר ההרוגים הפלסטינים, בהשוואה לנתונים המקבילים בשלושת החודשים האחרונים של 2015. חששות בגין שימוש מופרז בכוח שעושים כוחות ישראליים בתגובתם על מתקפות פלסטיניות, לרבות מקרים אפשריים של הוצאות להורג ללא משפט, נותרו בעינם. גם מעורבותם של ילדים פלסטינים במתקפות ממשיכה לעורר דאגה; 14 ילדים פלסטינים נהרגו מאז תחילת 2016 במהלך אירועים כאלה.

- תשעה פלסטינים נוספים נהרגו ו-1,685 נפצעו בידי כוחות ישראליים במהלך הפגנות ועימותים, ירידה של 87% במספר ההרוגים ושל 91% במספר הפצועים בהשוואה לרבעון האחרון של שנת 2015. שבעה מההרוגים הללו ו-94% מהפצועים נפגעו בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית. 12% מהפצועים הפלסטינים נפגעו מתחמושת חיה שנורתה על ידי כוחות ישראליים בנסיבות כאלה, ועניין זה ממשיך לעורר דאגה.

- הפסקת האש שהושגה באוגוסט 2014 בין ישראל לחמאס אמנם החזיקה מעמד ברובה, אך גם בארבעת החודשים הראשונים של 2016 נמשכו הירי הספוראדי של רקטות מעזה לשטח ישראל, וכן תקיפות אוויריות וירי ישראליים בשטחים לאורך גדר המערכת בעזה. בתקיפה אחת כזו על מתקן צבאי בעזה, שעל פי דיווחים באה בתגובה לירי רקטות על ישראל, נהרגו בשנתם שני ילדים, אח ואחות. חפירת מנהרות תקיפה על ידי חמאס אל שטח ישראל, שאחת מהן התגלתה באפריל 2016, עוררה חשש להסלמה נוספת באלומות.

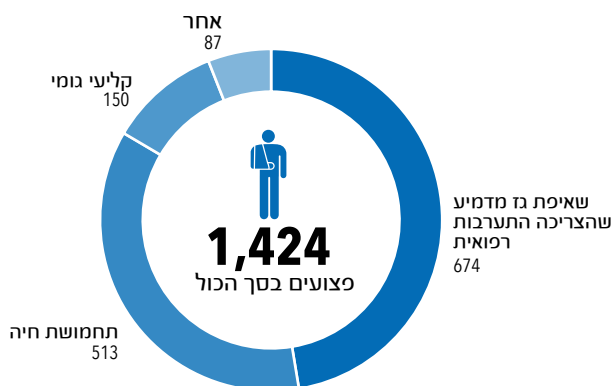
רצועת עזה

הפסקת האש מאוגוסט 2014, שחתמה את ההסלמה הקטלנית ביותר במעשי האיבה מאז תחילת הכיבוש הישראלי ב־1967, החזיקה מעמד ברובה; מספר ההרוגים (24, לא כולל ארבעה פלסטינים שמתו מפצעים לאחר שנפגעו בפעולות האיבה של שנת 2014) הוא השני הנמוך ביותר שתועד מאז פרוץ האינתיפאדה השנייה בשנת 2000. ברם, הפגנות לאורך גדר המערכת בעזה בהקשר של המתיחות הגוברת בגדה המערבית גרמו למספר נפגעים גדול יחסית ברבעון האחרון של השנה. גם נפלי תחמושת ממשיכים לסכן את חייהם ושלמות גופם של תושבי עזה. אף שכמה מהארגונים החמושים הפלסטיניים לא עמדו בהבנות של הפסקת האש, כל משך השנה ניכרה ירידה חדה בירי רקטות מעזה לעבר ישראל (26 בסך הכול) ובתקיפות אוויריות ישראליות בעזה.²

נפגעים פלסטינים

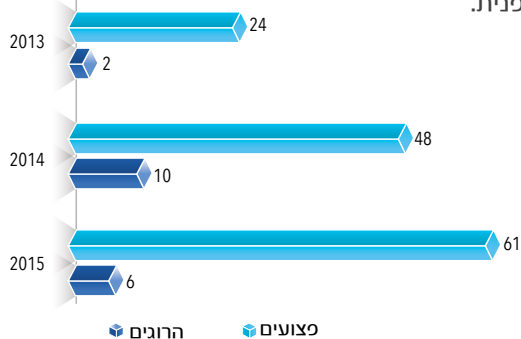
רוב הנפגעים בעזה ספגו את פגיעתם בהפגנות פלסטיניות בהקשר של ההסלמה במתיחות בגדה המערבית, כאשר ב־9 וב־10 באוקטובר תועדו תשעה מתוך 24 ההרוגים כשכוחות ישראליים ירו על מפגינים בשני אתרים ליד גדר המערכת, ירי שעורר חששות בגין "שימוש לא מוצדק בתחמושת חיה נגד מפגינים".³ עם ההרוגים בשנת 2015 נמנו שני ילדים בנים, ילדה אחת ואישה אחת, והיתר היו גברים. בסך הכול, מתוך 1,424 פלסטינים שנפצעו על ידי כוחות ישראליים במהלך השנה ברצועת עזה, 36% נפגעו מתחמושת חיה, בהשוואה ל־10% בגדה המערבית.

פצועים פלסטינים על פי נשק

נפלי תחמושת*

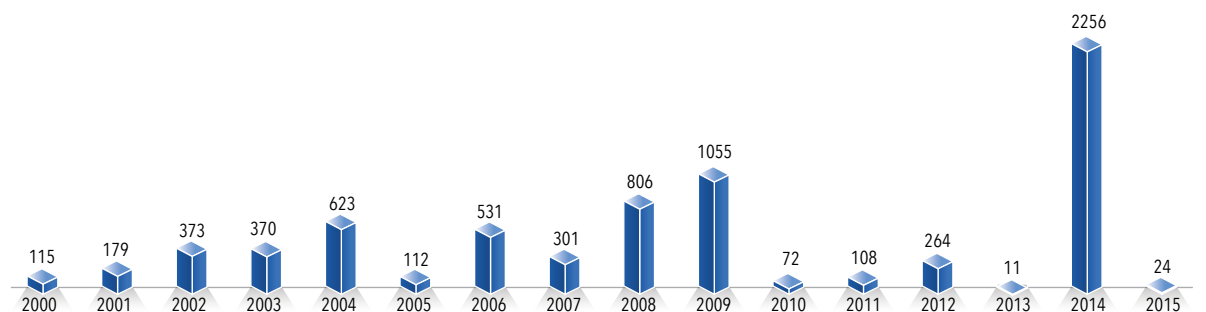
ברחבי עזה פזורים נפלי תחמושת רבים שנותרו מאז מעשי האיבה בשנת 2014, לרבות נפלים של חמאס וארגונים חמושים אחרים, שהמשיכו גם בשנת 2015 להוות איום רציני על חייהם של אנשים ועל שלמותם הגופנית.

* אנשים שנפגעו מנפלי תחמושת אינם כלולים במנייני הנפגעים המוצגים בשאר חלקי הפרק.

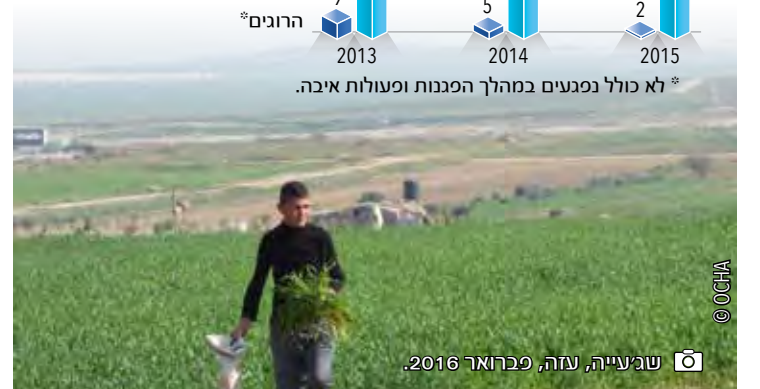
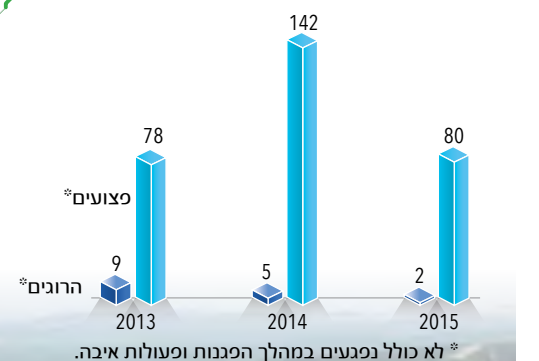
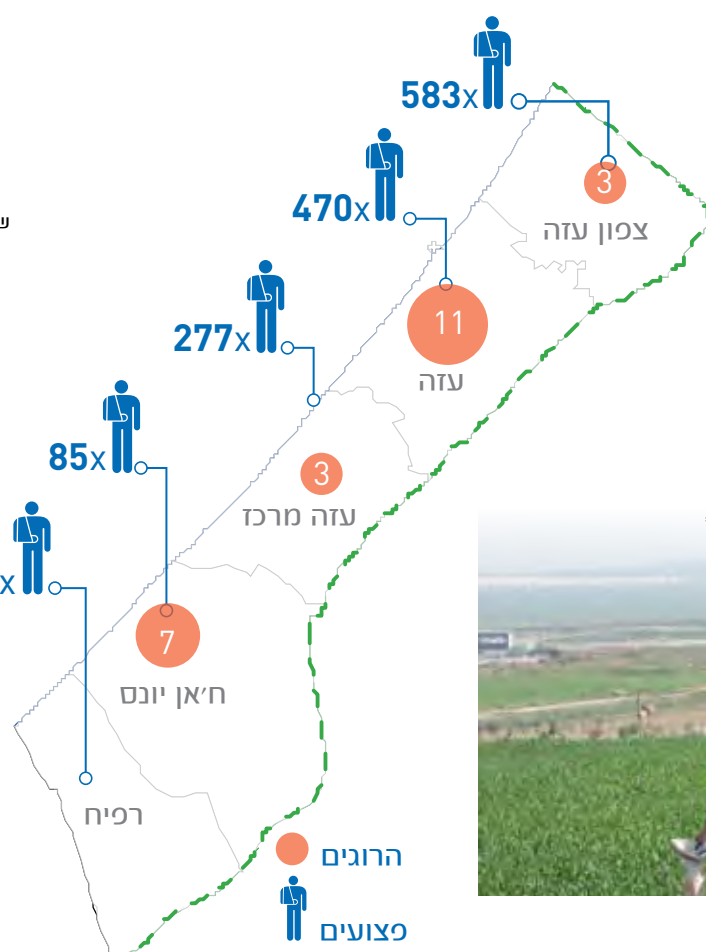

הרוגים פלסטינים בעזה

שטחים שהגישה אליהם מוגבלת

ישראל המשיכה לאכוף אזור חיץ ביבשה, לרבות באמצעות ירי תחמושת חיה, בנימוק של חששות בדבר ירי רקטות וחפירת מנהרות. גם דייגים המשיכו להיפגע מתקיפות ירי והחרמה בהקשר של אכיפה, על ידי חיל הים הישראלי, של הגבלות הגישה בים.

שביעיה, עזה, פברואר 2016.

היעדר מיצוי דין בגין הפרות הנובעות ממעשי האיבה ב-2014

ביוני 2015 פרסמה ועדת החקירה של האו"ם בנושא עימות ישראל-עזה 2014 את ממצאיה והמלצותיה, וציינה כי המידע שנאסף מצביע על אפשרות שישראל, חמאס וארגונים חמושים אחרים ביצעו פשעי מלחמה, בנוסף על הפרות חמורות של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ושל משפט זכויות האדם הבינלאומי, שבוצעו על ידי כל הצדדים.

באוגוסט 2015 הקימה הממשלה הפלסטינית ועדת חקירה לאומית עצמאית כדי לעקוב אחר יישום ההמלצות, אבל עד כה לא פורסם מידע ביחס לממצאיה. בנוסף, בעוד על פי דיווחים משרד הפנים בעזה פתח בחקירה בדבר ההוצאה להורג ללא משפט של משתפי פעולה לכאורה במהלך מעשי האיבה ב־2014, מידע נוסף עדיין איננו זמין.

בצד הישראלי, העדכון האחרון שפרסם הפרקליט הצבאי הראשי ביוני 2015 הצביע על כך שהוא הורה על פתיחה בחקירות פליליות ב־22 מקרים של הפרות לכאורה שביצעו חיילים ישראלים, ואלה הובילו עד עתה להגשת כתב אישום פלילי אחד במקרה של ביזה.

בדוח שפורסם במרס 2016 הביע הנציב העליון לזכויות האדם חשש כבד בנוגע לאי־יישומן של המלצות אלה על ידי כל הצדדים, לרבות ההמלצות הקשורות בחקירת הפרות לכאורה והעמדה לדין של מבצעייהן.

הגדה המערבית

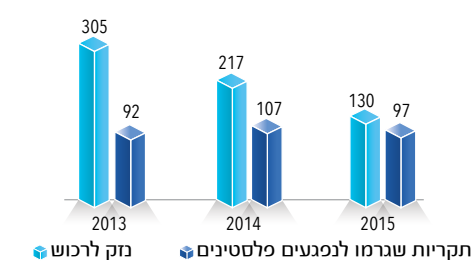
אף שבמרבית 2015 שררה רגיעה יחסית לעומת 2014, בספטמבר גברה המתיחות בירושלים המזרחית, כאשר תחילה היה המוקד בחרם א־שרף / הר הבית, ומשם התפשטו ההפגנות, העימותים והאלימות ליתר השטח הפלסטיני הכבוש. הרבעון האחרון של 2015 התאפיין בעלייה בדקירות, דריסות וירי שביצעו פלסטינים שלא השתייכו לארגון כלשהו נגד אזרחים ואנשי כוחות ישראליים, וכן בעימותים נרחבים. כתוצאה מכך תועד ב־2015 מספר הנפגעים הגבוה ביותר מאז 2005 מקרב פלסטינים תושבי הגדה המערבית, השנה שבה החל משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים לתעד תקריות. כן הייתה עלייה חדה בתקריות שעוררו חששות בדבר שימוש מופרז בכוח ונטילת חיים שרירותית, שניהם בהקשר של עימותים ותגובה למתקפות פלסטיניות, לרבות מקרים רבים שבהם כוחות ישראליים ירו למוות, בו במקום, במבצעי מתקפות ומבצעי מתקפות לכאורה.⁴

אלימות מתנחלים

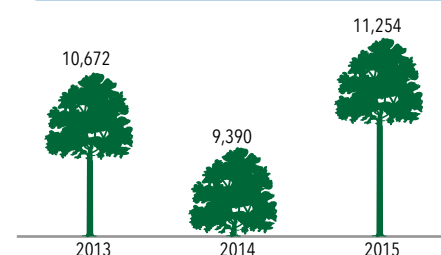
בשנת 2015 ניכרה ירידה במספר התקריות של אלימות מתנחלים שבהן נפצעו פלסטינים או נגרם נזק לרכוש פלסטיני, בהשוואה לשנת 2014. התקרית החמורה ביותר הייתה הצתה שבה נשרפו למוות שלושה בני משפחה פלסטינית. מספר העצרים שניזוקו, ננבאו או נעקרו בשנת 2015 היה הגבוה ביותר מאז 2006.

תקריות אלימות מתנחלים

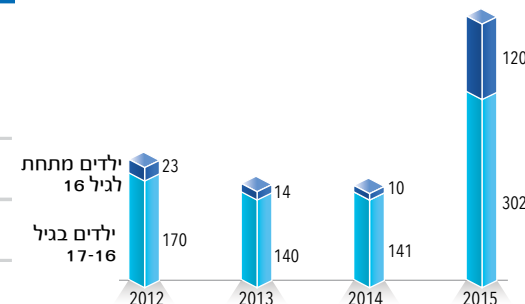

עצים שהושחתו

מעצר

בנון לסוף 2015, יותר מ־6,000 פלסטינים מוחזקים במשמורת שירות בתי הסוהר הישראלי מטעמי "ביטחון", זוהי מצבת הכלואים הגבוהה ביותר מאז שנת 2010.⁹ מספר הילדים בקרב כלואים אלה עמד על 422, וגם הוא הגבוה ביותר מאז אוגוסט 2008, אז החל המעקב אחר נתון זה; שישה מהילדים מוחזקים במעצר מנהלי, ללא אישום.¹⁰ כ־80% מהילדים הכלואים נכון לעת ההיא הוחזקו במעצר לפני הגשת כתב אישום, ולרובם נשקף אישום בגין יידוי אבנים.¹¹

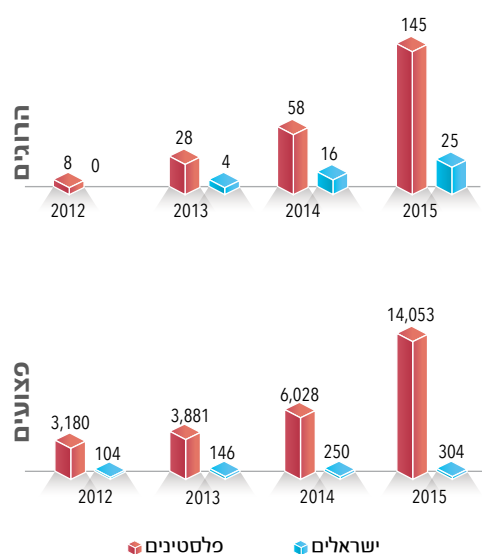

היעדר מיצוי דין

נמשך מיצוי דין החסר בגין הפרות הנובעות מתפקידי השיטור שמבצעים כוחות ישראליים בגדה המערבית. על פי דיווחים, ב־2015 נפתחו 21 חקירות פליליות במקרים של הרג פלסטינים בידי כוחות ישראליים. בנון לסוף 2015 טרם התקבלו תוצאות בכל החקירות הללו. בכל שנת 2015 הוגשו שני כתבי אישום נגד אנשי כוחות ישראליים, שניהם במקרים של הרג פלסטינים בשנים 2013 ו־2014. אמצעים שנקטו הרשויות הישראליות, במיוחד בעקבות מתקפת ההצתה הקטלנית נגד שלושה בני משפחה פלסטינית, תרמו כמדומה לירידה בתקריות של אלימות מתנחלים במהלך השנה. הפערים באכיפת החוק נותרו בעינם: מ־2005 עד 2015, מתוך מדגם של 1,014 תיקי חקירה בעניין תלונות בגין מתקפות מתנחלים נגד פלסטינים ורכושם בגדה המערבית שהארגון הישראלי "ישי דין" עקב אחריהם, הובילו רק 7.3% להגשת כתב אישום. נתונים שפרסם משרד המשפטים הישראלי מצביעים על כך ששיעור הגשת כתבי אישום בין 2013 ל־2015 היה גבוה משמעותית מתוך.¹²

נפגעים פלסטינים

רוב ההרוגים הפלסטינים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ובישראל (93 מתוך 145) היו חשודים בביצוע מתקפות או מתקפות לכאורה נגד ישראלים. רובם המוחלט של הפצועים הפלסטינים נפגעו במהלך עימותים, בעיקר משאיפת גז מדמיע שהצריכה טיפול רפואי (60%); קליעי גומי (26%); ותחמושת חיה שירו כוחות ישראליים (10%).⁵ שלושים ילדים נהרגו במהלך השנה בגדה המערבית ובישראל מידי כוחות ישראליים, המספר הגבוה ביותר שתועד מאז שנת 2006. מבין אלה, עשרים ילדים, בהם ארבע ילדות, היו מעורבים במתקפות או מתקפות לכאורה.

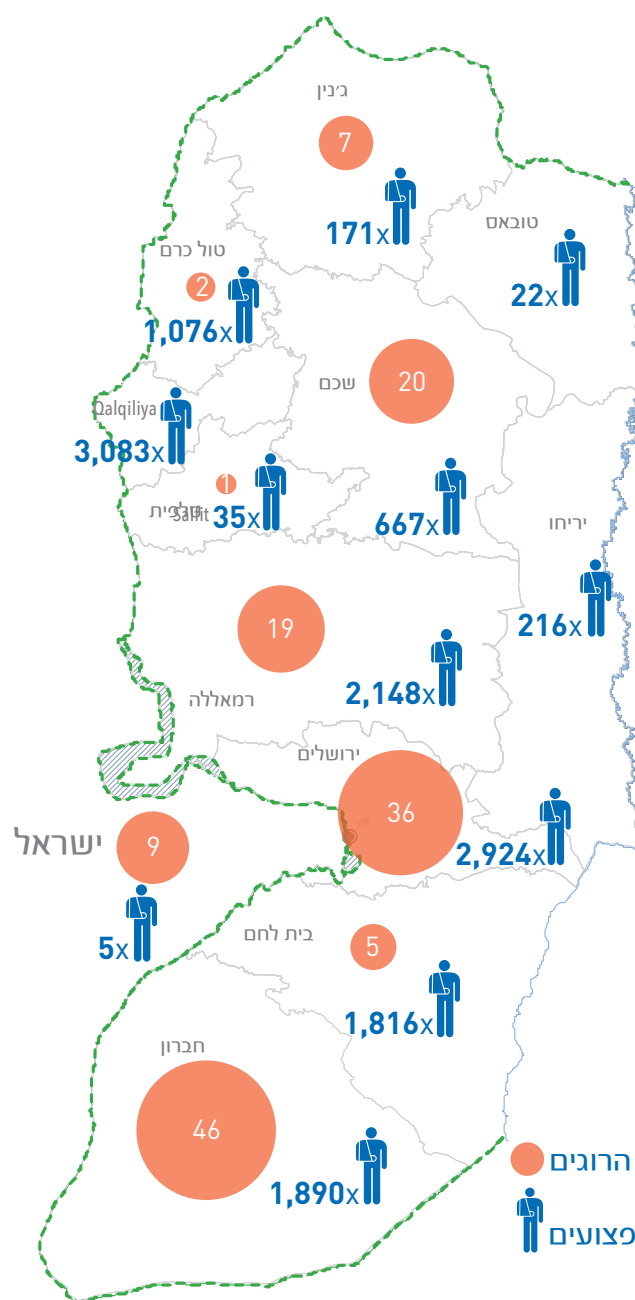
הרוגים ישראלים על פי סוג מתקפה

בשנת 2015 נהרגו 23 אזרחים ושני אנשי כוחות ביטחון ישראליים במתקפות שביצעו חשודים פלסטינים,⁶ בהם 21 בגדה המערבית, וארבעה בישראל.⁷ זהו המספר הגבוה ביותר של ישראלים שנהרגו בידי פלסטינים תושבי הגדה המערבית מאז 2005, השנה שבה החל משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים לתעד תקריות כאלה. בין האזרחים הישראליים שנהרגו היו שתי נשים. מזכ"ל האו"ם גינה בלא סייג מתקפות כאלה: "לעולם לא יכולה להיות הצדקה כלשהי לדקירות, מתקפות דריסה, ירי, הסתה לאלימות או האדרה של רוצחים."⁸

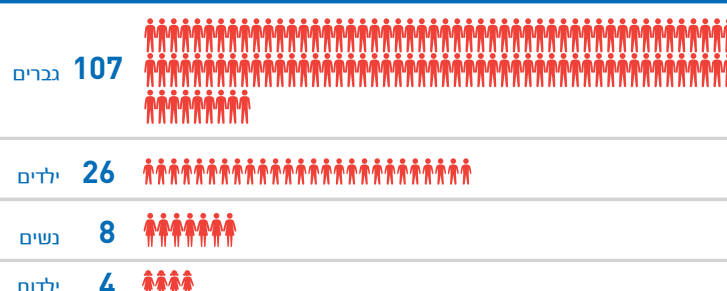
מתקפות ירי*	8
מתקפות דקירה	8
מתקפות משולבות (ירי ודקירה)	5
מתקפות דריסה	2
יידוי אבנים	2

*לא כולל ישראל אחד שנהרג על ידי פלסטיני אזרחי ישראל במתקפה בישראל.

הרוגים פלסטינים על פי אזור

הרוגים פלסטינים לפי מגדר וגיל

עקירה בכפייה

"יצירת עובדות חדשות בשטח באמצעות הריסות ובניית התנחלויות, מעוררת שאלות האם כוונתה הסופית של ישראל היא, למעשה, לדחוק את רגליהם של פלסטינים מחלקים מסוימים של הגדה המערבית וכך לפגוע בכל סיכוי למעבר למדינה פלסטינית בתקיימא."

דברי מזכ"ל האו"ם למועצת הביטחון על המצב במזרח התיכון, 18 באפריל 2016

סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש

עקירה בכפייה והנישול של פלסטינים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש מתרחשת בהקשר של הכיבוש הישראלי הממושך ואי-כיבוד המשפט הבינלאומי, בד בבד עם סבבים חוזרים ונשנים של מעשי איבה ברצועת עזה. אף שב־2015 לא התרחשה בעזה עקירה נרחבת, העקורים הפנימיים בעזה ממשיכים לסבול מההשלכות ההרסניות של מעשי האיבה שהתרחשו בשנת 2014 בין ישראל לארגונים חמושים פלסטיניים, לרבות חמאס, ועל פי הערכות במחצית השנייה של 2015 עדיין היו 90 אלף בני אדם עקורים.

מרכיבי מדיניות ונהגים ישראליים בחלקים מסוימים של הגדה המערבית, ובמיוחד בשטח C ובירושלים המזרחית, תרמו ליצירת תנאים הדוחקים את רגלי הפלסטינים ומחריפים את הסכנה של העברה בכפייה, הן של יחידים והן של רבים. מערכת התכנון המוחלת בשטח C מעדיפה את טובת ההתנחלויות על פני צורכי האוכלוסייה המוגנת, והופכת את השגתם של היתרי בנייה לכמעט בלתי אפשרית לפלסטינים; בין 2010 ל־2014 הגישו פלסטינים 2,020 בקשות להיתרי בנייה בשטח C, ומתוכן אושרו 13.33¹³ משטר תכנון מגביל דומה בירושלים המזרחית גרם לכך שרק 13% מהשטח המוניציפלי, שמרביתם כבר בנויים, יועדו לבנייה פלסטינית.

עדכונים אחרונים: ינואר - אפריל 2016

- בארבעת החודשים הראשונים של 2016 חלה עלייה חדה במספר המבנים הפלסטיניים שהרשויות הישראליות הרסו, או פירקו והחרימו ברחבי הגדה המערבית, והוא כבר עלה על הנתונים המקבילים לשנת 2015 כולה (598 לעומת 548). בסך הכול נעקרו 858 פלסטינים, כמחציתם ילדים (416), לעומת 787 בני אדם בכל שנת 2015. כמו בשנת 2015, רובן הגדול של ההריסות בוצעו בקהילות רועים קטנות בשטח C, והדבר החריף את סכנת ההעברה בכפייה הנשקפת להן. בשנת 2016 נמשכו גם ההריסות לשם ענישה, שבהן נהרסו 12 בתים (הכלולים במניין ההריסות לעיל), בצד קידום חקיקה שתתיר גירוש לשם ענישה של משפחותיהם של חשודים בביצוע מתקפות מהגדה המערבית לרצועת עזה.
- ברצועת עזה נמשכו ברבעון הראשון של 2016 השיקום והתיקון של בתים שנהרסו וניזוקו במעשי האיבה ב־2014. בתחילת אפריל עצרה ישראל הכנסת מלט לעזה לשימוש המגזר הפרטי, בעקבות חששות בדבר תיעול המלט ממוטבים לגיטימיים לשימושם של חמאס וארגונים חמושים אחרים. הכנסת המלט לצורך יישום מיזמים על ידי בינלאומיים נמשכה. צופים כי צעד זה יעכב עוד יותר את מאמצי השיקום ויארך את מצוקת העקורים הפנימיים.

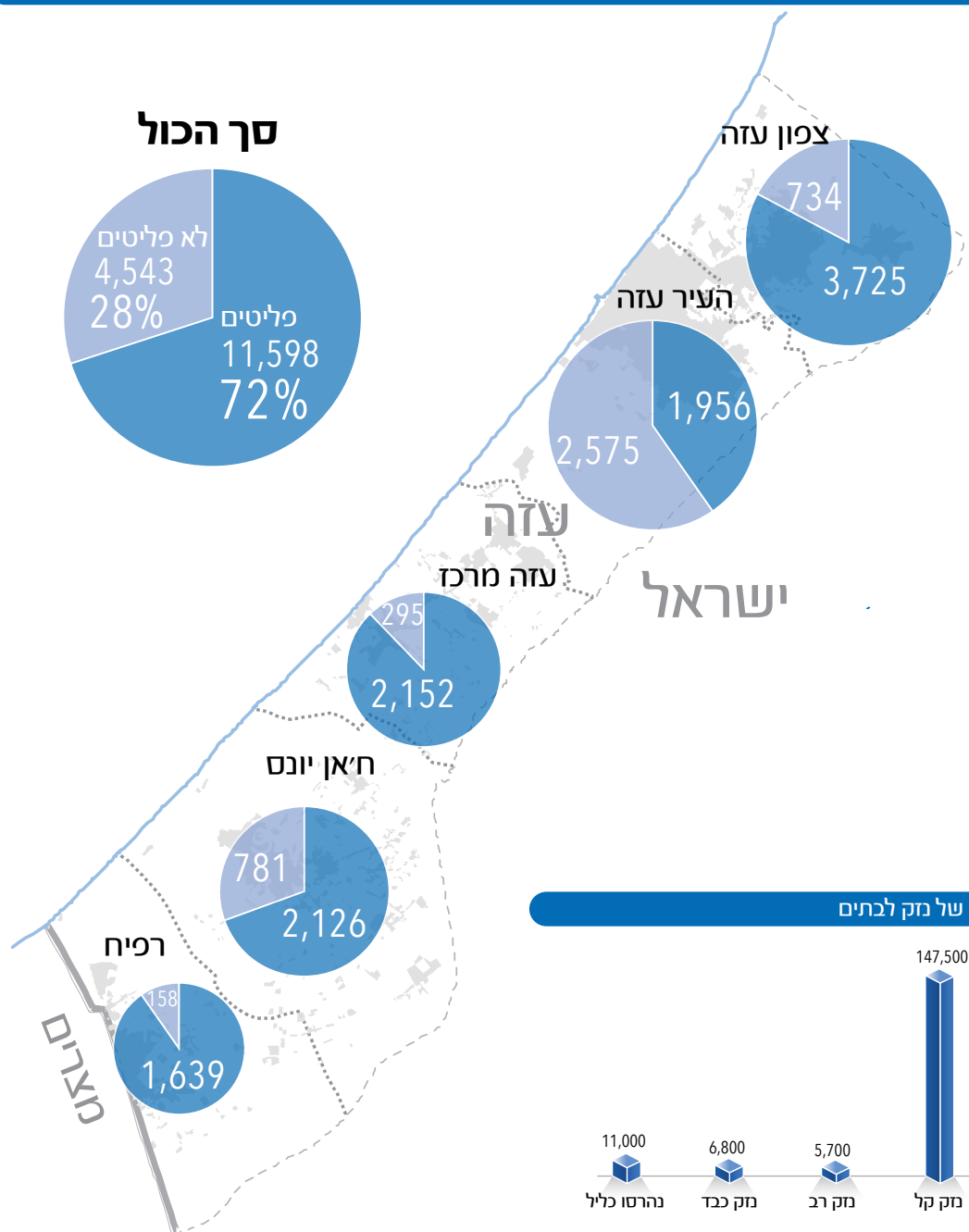
רצועת עזה

ברצועת עזה, העקירה בכפייה היא בראש ובראשונה תולדה של ההסלמה במעשי האיבה בין ישראל לארגונים חמושים פלסטיניים: הסכסוך ביולי-אוגוסט 2014 הוביל לשיעור העקורים הפנימיים הגבוה ביותר מאז 1967. כ-11 אלף יחידות דיור נהרסו כליל ו-6,800 ניזוקו קשות, עד כדי כך שלא היו ראויות עוד למגורים. הפסקת האש מאוגוסט 2014 מחזיקה מעמד ברובה, כך שבשנת 2015 לא הייתה עקירה חדשה. על פי הערכות, 16 אלף משפחות (כמעט 90 אלף בני אדם) עדיין היו עקורות במחיצת השנייה של 2015. מרביתן נאלצו להחליף מקום מגורים פעמים רבות, וכמעט רבע מהן התגוררו בחורבות בתיהן ההרוסים, כפי שעולה מסקר משקי בית שנערך בתיאומו של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים.¹⁴

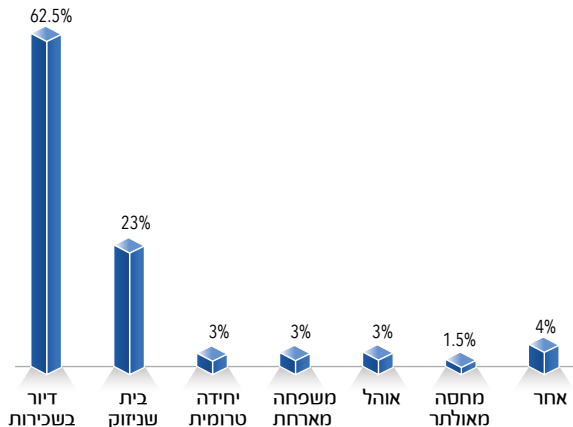
מכשולים העומדים בפני השיקום

קושי מרכזי מציבים המכשולים העומדים בפני הכנסת חומרי בניין לעזה בכמויות העצומות הדרושות לתיקון בתים ושיקומם. מאז אוקטובר 2014 אפשרו הרשויות הישראליות להכניס לעזה חומרי בניין לשיפוץ בתים שניזוקו באמצעות אותו חלק של המנגנון לשיקום עזה המיועד לשיקום מחסים. ביולי 2015 הופעל החלק במנגנון לשיקום עזה המתמקד במגורים, והדבר הגדיל משמעותית את מספר המשאיות הנכנסות לרצועה, והעניק למוטבים גישה לחומרים הן עבור שיקום בתים שנהרסו לחלוטין והן עבור דיור חדש. ברם, עבור העקורים ההתקדמות בתחום השיקום הייתה איטית בשל הגבלות ישראליות מתמשכות, הקצב האיטי של תשלום הסכומים שמדינות תורמות התחייבו לשלם עבור שיקום, ואי-יכולתה של ממשלת ההסכמה הלאומית הפלסטינית ליטול לידה את תחומי השלטון השונים בעזה. בסוף 2015 יכלו 15% מהמשפחות העקורות (2,700 משפחות) לחזור לבתים שתוקנו או שוקמו.

משקי בית עקורים (נכון למחצית השנייה של 2015)

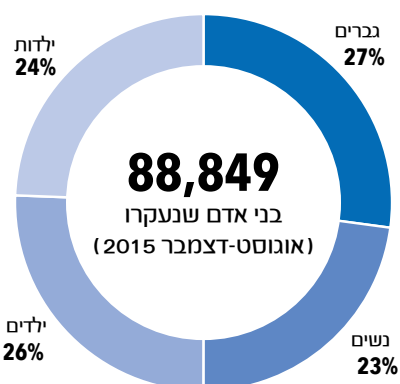
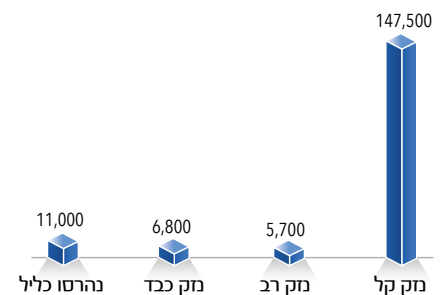
מגורי משקי בית עקורים (נכון למחצית השנייה של 2015)

ילדות ונשים שנעקרו

תנאי החיים של ילדות ונשים שנעקרו מבתייהן ומצאו מחסה אצל משפחות מארחות, בדירות שכורות, ביחידות טרומיות, באוהלים, במחסים מאולתרים או בחורבות בתיהן ההרוסים מעוררים שורה של דאגות בתחום ההגנה, לרבות בנוגע להיעדר פרטיות ולחשיפה מוגברת שלהן לאלימות המבוססת על מגדר. כיוון שזכויות הקניין מצויות על פי המסורת בידי הגברים, לרבות הבעלות על בתים שנהרסו או ניזוקו במהלך המלחמה, נמנעת גישתן של נשים לסיוע משפטי ולסיוע בכל הנוגע למחסה.

אומדן סופי של מק לבתים

מחסים זמניים בשכונת שביייה שבפיג'ה, עזה, מאי 2016.

הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית

העקירה בכפייה בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, מקורה בגורמים מרובים, בהם הגבלות בנייה; הרס בתים ומקורות מחיה בגין היעדר היתרי בנייה ישראלים או מטעמי ענישה; קיום תרגילי אימונים צבאיים ליד אזורי מגורים; פינוי בכפייה; אלימות מתנחלים; שלילת תושבות; הגבלות על גישה לשירותים ומקורות מחיה; תוכניות העברה; או כל שילוב שהוא של גורמים אלה.

קהילות רועים בסכנת העברה בכפייה

רוב קהילות הרועים והרועים ברחבי שטח C (שעל פי הערכות כלל אוכלוסייתם מונה 30 אלף נפש) מצויות בסכנת העברה בכפייה בשל שורה של תנאים הדוחקים את רגליהם. תנאים אלה כוללים הריסה ואיום בהריסה של בתים, בתי ספר ומחסים לבעלי חיים בגין היעדר היתרי בנייה; הגבלות על הגישה לאדמות מרעה; היעדר תשתית בסיסית; והפחדה ומתקפות מצד מתנחלים. באזורים מסוימים, הרשויות הישראליות מקדמות תוכניות שמטרתן המוצהרת להעביר את הקהילות ממקומות מושבן הנוכחיים.

מרכז הגדה המערבית

ישנן תוכניות ישראליות ל"העברה" של 46 קהילות בדואיות (כ-7,000 פלסטינים) במרכז הגדה המערבית לשלושה אתרים המצויים בשולי תכנון שונים: אל-ג'בל (נפת ירושלים), פסאיל וא-נוייעמה (נפת יריחו). כמה מהקהילות הללו ממוקמות כיום בתוך אזורים אסטרטגיים, המיועדים להרחבת התנחלויות, לרבות מיזם ההתנחלות המתוכנן המכונה E1, או סביב אזורים כאלה.¹⁸

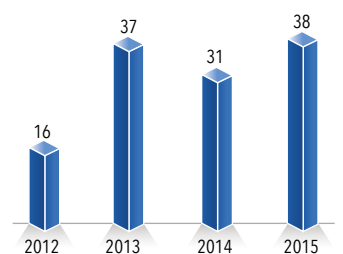
דרום הגדה המערבית

הרשויות הישראליות פועלות להעביר כ-1,200 פלסטינים משמונה קהילות רועים בדרום הר חברון (מסאפר יטא), בנימוק שהשטח מוגדר כ"שטח אש 918". רוב המשפחות הנפגעות מכך התגוררו באזור עוד קודם להגדרתו כשטח אש. הליך "גישור" בין הרשויות הישראליות לבניגים המשפטיים של הקהילות הסתיים בסוף 2015 ללא הסכמה. כמה חולקים מ"שטח האש" מיועדים להרחבת התנחלות.¹⁹

השתלטות מתנחלים

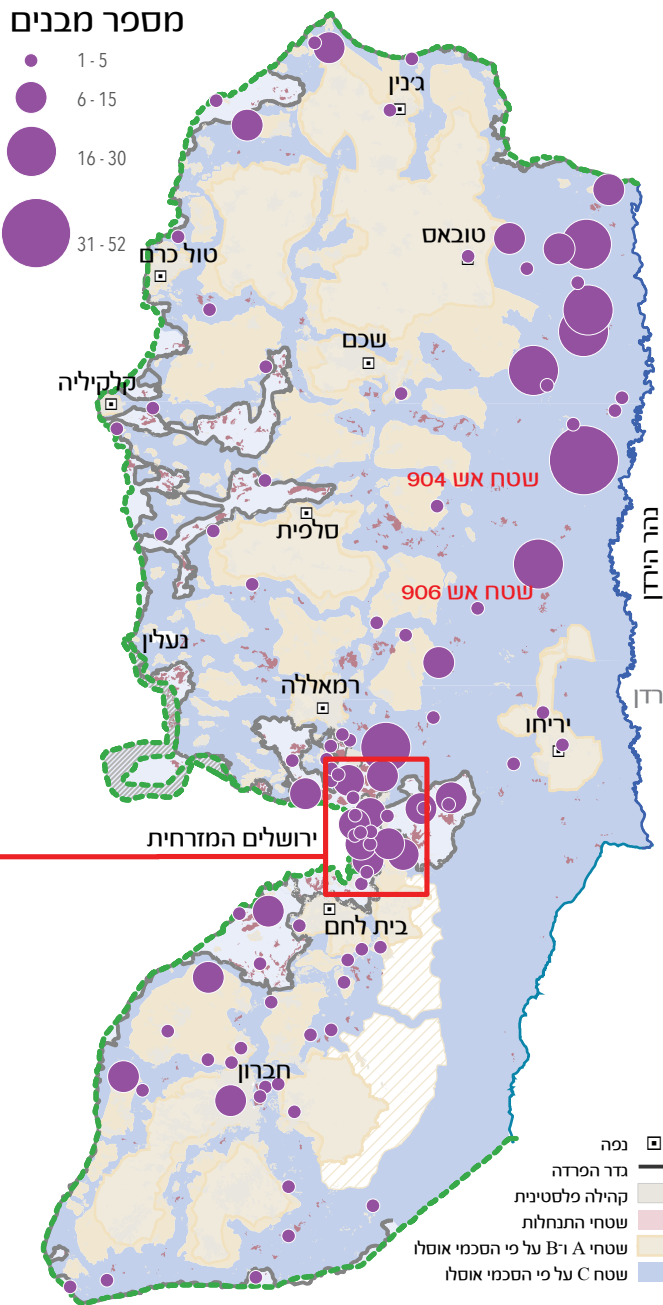
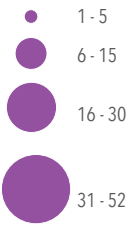
ב-2015, בעקבות יישומם של צווי פינוי, השתלטו מתנחלים על שלושה בתים בירושלים המזרחית וגרמו לעקירתם של שבעה פלסטינים, בהם ארבעה ילדים. החוק הישראלי מחיר ליחידים וארגונים ישראלים לתבוע בעלות על אדמות ונכסים בירושלים המזרחית שהיו ברשותם קודם להקמת מדינת ישראל, בעוד מרבית הפלסטינים אינם יכולים לתבוע באופן דומה אדמות ונכסים שהיו ברשותם בשטח שהפך בהמשך למדינת ישראל.

תקריות עקירה זמנית בשל אימונים צבאיים

הריסות בגדה המערבית

מספר מבנים

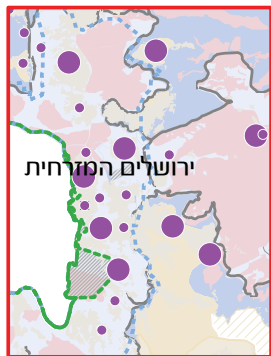
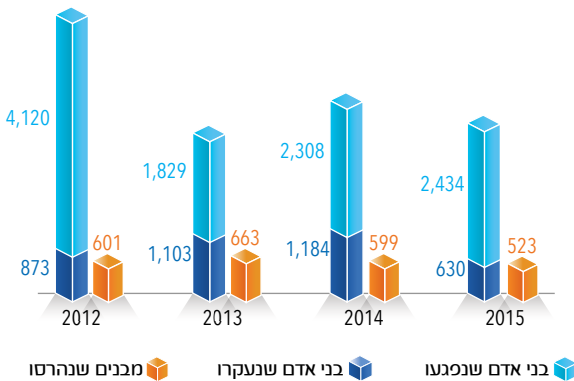
אימונים צבאיים

העקירה הזמנית, בהקשר של אימונים צבאיים, של קהילות שלמות הממוקמות בשטחים שהוגדרו כ"שטחי אש" הפכה בשנים האחרונות לעניין שיטתי. למרות האיסור בצו צבאי על כניסה ל"שטחי אש" אלה, המשתרעים על פני כ-18% משטח הגדה המערבית, נכון לעשיו ממוקמות בהם לפחות 38 קהילות רועים המונות יותר מ-6,200 תושבים.¹⁷ רבות מהקהילות הללו נמצאו בשטחים אלה קודם להכרתם כסגורים, בשנות השבעים של המאה העשרים.

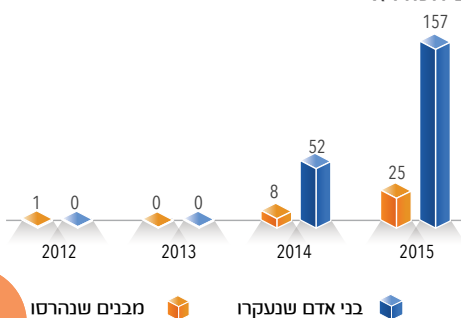
הריסות בגין היעדר היתר

הריסת בתים ומבני מחיה פלסטיניים בשטח C ובירושלים המזרחית ממשיכה לעורר חששות כבדים. לדברי הרשויות הישראליות, הריסות אלו הן אמצעי לגיטימי לאכיפת חוק נגד מבנים שהוקמו בלי ההיתר הדרוש. בהשוואה לשנת 2014, מספרם של מבנים כאלה שנהרסו פחת ב-13% לעומת שנת 2014, ומספרם של בני האדם שנהרסו פחת ב-48%. אולם, רבבות פלסטינים חיים בצלם של פחד ואי-ודאות בשל צווי הריסה שטרם בוצעו - על פי הערכות, נגד 13 אלף מבנים בשטח C, לרבות בתי מגורים, תלויים ועומדים צווי הריסה. בשל הליכי התכנון המפלים והלא חוקיים הנוכחיים, ברובם הגדול של שטח C וירושלים המזרחית כמעט בלתי אפשרי לפלסטינים להשיג היתרי בנייה.¹⁵

הריסה ואטימה לשם ענישה

הרשויות הישראליות חידשו נהג זה באמצע 2014, לאחר שבתשע השנים הקודמות חדלו כמעט לחלוטין להשתמש בו, ומאז ואוקטובר 2015 הרחיבו את יישומם בנימוק של הרתעת תוקפים פלסטיניים פוטנציאליים. במהלך 2015 הרשויות הישראליות הרסו או אטמו לשם ענישה 25 מבני מגורים וגרמו לעקירתם של 157 פלסטינים, 74 מהם ילדים. נהג זה מתמקד בבתי משפחותיהם של מי שחשודים בתקיפת ישראלים (לרבות כאלה שנהרגו בביצוע המתקפה), ולפיכך הוא מהווה ענישה קולקטיבית;¹⁶ במקרים אחדים נהרסו או ניזוקו קשות גם הדירות הסמוכות לאלה שנבחרו להריסה, ודייריהן נעקרו (ונוכללו במניין העקורים הכולל).

הגבלות תנועה וגישה

סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש

מסחר דרך מעבר כרם שלום. עם זאת, שלושת המעברים הנותרים שבשליטת ישראל, נחל עוז, סוכה וקרני, נותרו סגורים ב־2015, ורוכן הגדול של מנהרות ההכרחה מתחת לגבול עם מצרים לא פעלו. גם מעבר רפיח שבשליטת מצרים נותר סגור במרבית שנת 2015, לרבות בכני סיוע הומניטרי.

מכשולים פיסיים כגון גדר ההפרדה ומחסומים, ודרישות מנהליות, במיוחד היתרים, מגבילים גישה ותנועה של פלסטינים בתוך הגדה המערבית, לרבות אל ירושלים המזרחית, שטחים בין גדר ההפרדה לקו הירוק, "שטחי אש", שטח העיר חברון הנתון לשליטת ישראל (H2) ואדמות סביב התנחלויות או בתוכן. בשנים האחרונות הקלו הרשויות הישראליות מספר הגבלות שהוטלו זה מכבר, ובכך שיפרו גישה פלסטינים למרכזים עירוניים. מגמה זו נמשכה ב־2015, עם הסרת הדרישה להיתרים לצורך כניסה לירושלים המזרחית וישראל עבור גברים בני יותר מ־55 ונשים בנות יותר מ־50, בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית. בשל גל האלימות שפשט ברחבי הגדה המערבית בחלקה האחרון של השנה הוגברו כל ההגבלות המוטלות על תנועת פלסטינים, צעד שהרשויות הישראליות נימקו בשיקולים ביטחוניים.

ישראל מגבילה את תנועתם של פלסטינים בתוך השטח הפלסטיני הכבוש, לרבות בין רצועת עזה והגדה המערבית, בעזרת שילוב של מכשולים פיסיים, מגבלות בירוקרטיות והגדרת שטחים כמוגבלים או סגורים. יחד, ההגבלות הללו מונעות גישה לשירותים ולמשאבים, משבשות חיי משפחה וחברה, פוגעות ביכולתם של פלסטינים ליהנות מזכויותיהם הכלכליות, החברתיות והתרבותיות, פוגעות במחיה ומחריפות את קיטועו של השטח הפלסטיני הכבוש.

ברצועת עזה, הכלואה מאחורי גדרות בגבול היבשה שלה עם ישראל ומצרים ומשוללת שליטה במרחב האווירי שלה ובמימיה הטריטוריאליים, הגישה אל העולם החיצון מוגבלת לשלושה מעברי יבשה הנתונים לשליטת ישראל (מעברי ארז וכרם שלום) ומצרים (מעבר רפיח). אף שהמצור הישראלי נותר סוג של ענישה קולקטיבית המוטלת על האוכלוסייה האזרחית,²⁰ ב־2015 הקלו הרשויות הישראליות באופן משמעותי את ההגבלות, מהלך המוצא את ביטוייו בגידול בנפח התנועה של פלסטינים תושבי עזה, ובמיוחד אנשי עסקים ומטופלים, המורשים לצאת את עזה דרך מעבר ארז. כן נמשך גם מעבר מוגבל של מוסלמים ונוצרים למקומות קדושים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית.²¹ ההקלה בהגבלות הביאה גם לעלייה משמעותית בכמות הסחורות שהותרו הכנסתן לרצועת עזה והוצאתן ממנה לצורכי

עדכונים: ינואר - אפריל 2016

- בשבועות הראשונים של 2016 הסירו הרשויות הישראליות מספר מחסומים וחסמי דרכים שהוצבו בחודשים קודמים ברחבי הגדה המערבית, והקלו בכך על גישת פלסטינים לשירותים ולמחיה. הקלה זו ניכרה במיוחד ברחבי נפת חברון, מלבד חלק העיר חברון הנתון לשליטת ישראל (H2) שההגבלות הקשות המוטלות בו נותרו בתוקפן ובמקרים מסוימים אף הוחמרו. מצד שני, מאז תחילת 2016, בעקבות מתקפות פלסטיניות, גיבשו הרשויות הישראליות את הנוהג של חסימת חלק מהכבישים הראשיים המובילים לכפרים שבהם התגוררו מבצעי המתקפות, או כולם, מהלך המעורר חששות בדבר ענישה קולקטיבית.
- ברצועת עזה, מאז תחילת אפריל 2016 אסרו הרשויות הישראליות על הכנסת מלט לשימוש המגזר הפרטי, בעקבות חשש שהמלט תועל מן המוטבים הלגיטימיים לאנשי ארגונים חמושים, וכן בעקבות גילוי מנהרה שהובילה מעזה לשטח ישראל (הכנסת מלט למיזמים של סוכנויות או"ם ומיזמים במימון קטאר נמשכה). לעומת זאת - גם כן בחודש אפריל - הרחיבו הרשויות הישראליות את שטח הדיג לאורך חופה הדרומי של עזה, משישה לתשעה מיילים ימיים, אף שגבול הדיג בן ששת המיילים הימיים בחוף עזה הצפוני נותר בעינו.
- נכון לסוף אפריל 2016 היה מעבר רפיח סגור ברציפות מאז 24 באוקטובר 2014, למעט 42 ימים שבהם נפתח חלקית.

רצועת עזה

שנת 2015 התאפיינה בהמשך ההקלות שהחילו הרשויות הישראליות בעקבות מעשי האיבה בשנת 2014, ואשר הובילו לגידול משמעותי במספר האנשים העוברים דרך מעבר ארז ובנפח הסחורות העוברות דרך מעבר כרם שולם. ברם, ההגבלות הנוגעות על סחר חיצוני, לרבות עם הגדה המערבית, ועל הגישה לאדמות חקלאיות ולשטחי דיג בים, הם גורמים מרכזיים המרתיעים משקיעים ומנציחים רמות גבוהות של אבטלה, חוסר ביטחון תזונתי ותלות בסיוע. לדברי הרשויות הישראליות, הגבלות הגישה שהן מטילות על רצועת עזה הן אמצעים ביטחוניים שנועדו לטפל בשורה של סיכונים, לרבות הברחת כלי נשק, ירי רקטות וחפירה של מנהרות תקיפה. חוסר יכולתה של ממשלת ההסכמה הלאומית לקחת לידיה את המושכות בצד הפלסטיני של המעבר הקשה גם הוא על המצב. גורם נוסף המחמיר את הפגיעה ההומניטרית של המצור הוא הסגר הרצוף כמעט שמצרים הטילה מאז אוקטובר 2014 על מעבר הנוסעים בריפיה, המותיר את רוב רובם של 1.8 מיליון הפלסטינים תושבי עזה בלא יכולת לעזוב.

שטחים שהגישה אליהם מוגבלת

בנימוק של שיקולים ביטחוניים, בהם ירי רקטות וחפירת מנהרות, המשיכו כוחות ישראליים לאכוף אזור חיץ ביבשה ובים, "השטחים שהגישה אליהם מוגבלת", לרבות באמצעות ירי תחמושת חיה, יישור אדמה, הרס רכוש, מעצרים והחרמת ציוד. בים אכפה ישראל מאז 2013 גבול שטח דיג בן שישה מיילים ימיים לאורך חופי עזה; כמו כן אוכפות ישראל ומצרים "שטח אסור בדיג" לאורך הגבולות הימיים שלהן עם עזה.

ביבשה, התחום המדויק שבו הגישה מותרת נותר לא ברור. שטחים במרחק של עד 300 מטר מגדר המערכת נחשבים בדרך כלל שטח "אסור", ושטחים במרחק של עד קילומטר מהגדר נחשבים לשטחים "בסיכון גבוה", ומשום כך חקלאים נרתעים מעיבוד שטחים אלה. במקרים מסוימים בשנת 2015 הוענק לארגונים בינלאומיים תיאום מיוחד בכדי ליישם מיזמים במרחק של עד 100 מטר מגדר המערכת.

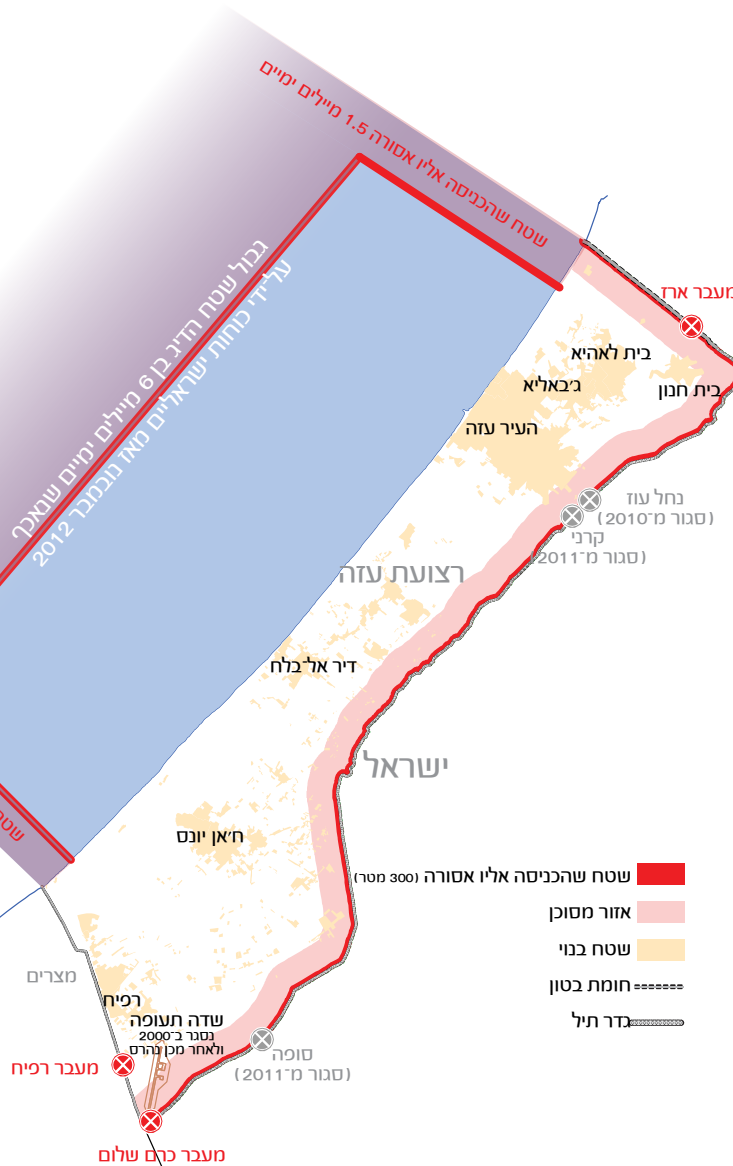
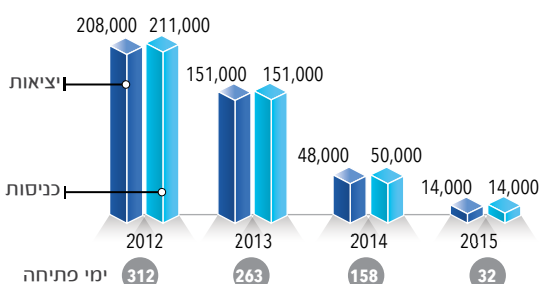

מעבר רפיח

מאז 24 באוקטובר 2014 היה מעבר רפיח סגור במרבית הזמן, לרבות בפני סיוע הומניטרי: ב־2015 נפתח המעבר באופן חלקי ב־32 ימים. מתוך סך של 1,670 מטופלים שהופנו על ידי משרד הבריאות הפלסטיני לקבלת טיפול רפואי במצרים, הצליחו 178 מטופלים לעבור למצרים. לפני הסגר עברו במעבר רפיח בממוצע מדי חודש, מסיבות רפואיות, 4,000 בני אדם. עד לסוף השנה כבר נרשמו לפחות 30 אלף פלסטינים כמקרים הומניטריים והמתונו לעבור במעבר רפיח, ופלסטינים נוספים שמספרים לא ידוע נותרו "תקועים" במצרים בהמתנה לשוב לעזה.

תנועה דרך רפיח

מעבר כרם שולם

יבוא: ישראל הרחיבה את מעבר כרם שולם ואפשרה מעבר של סחורות בנפח גדול ב־83% לעומת השנה הקודמת, נתון המהווה 64% מהממוצע החודשי של היבוא במחצית הראשונה של 2007, לפני הטלת המצור. רשימת ה"פריטים בעלי שימוש כפול" (פריטים היכולים לשמש למטרות צבאיות ואזרחיות גם יחד) תוקנה במהלך 2015 שלוש פעמים, תיקונים שבמסגרתם הוסרה ההגבלה רבת השנים על יבוא חצץ, אבל נאסרו פריטים שהיו מותרים קודם לכן, בהם לוחות עץ שעוביים יותר מסנטימטר אחד.

יצוא: בפעם הראשונה מאז הטלת המצור ב־2007 התירה ישראל יצוא של סחורות לשטחה. ב־2015 חל גידול של פי שישה ביצוא ובהעברות מעזה, בהשוואה ל־2014. סך היציאות עדיין עומד על 14.5% משורה רחבה יותר של מוצרי יצוא שעברו מהרצועה לישראל, לגדה המערבית ולעולם החיצון ב־2005, לפני הטלת הגבלות שונות שהסתיימו במצור מלא ב־2007.

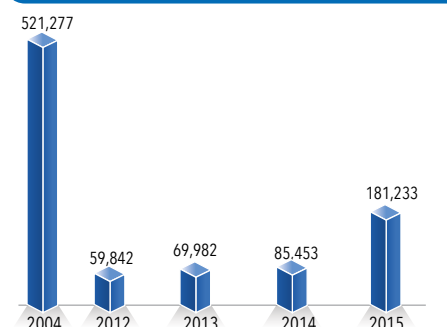

מעבר ארז

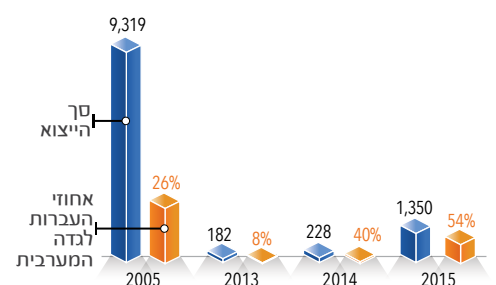
מספר הפלסטינים שישראל התירה להם לעבור במעבר ארז גדל ב־2015 פי שניים ויותר בהשוואה לשנת 2014, כשבקטגוריה הגדולה ביותר מצויים אנשי עסקים ומטופלים רפואיים ומלוויהם. ישראל הגדילה את המכסה החודשית של היתרי סוחרים מ־3,000 ל־5,000, ואת היציאות היומיות של סוחרים בעלי היתרים מ־400 לעד 800. במשך השנה חל גידול במספר המוחלט של היתרים רפואיים שניתנו, בצד ירידה בשיעור רי האישור, שבסוף דצמבר היו הנמוכים ביותר (67%) מאז מאי 2009. כן הוטלו הגבלות על מלוויהם של מטופלים, לרבות העלאת גיל המינימום ל־55.

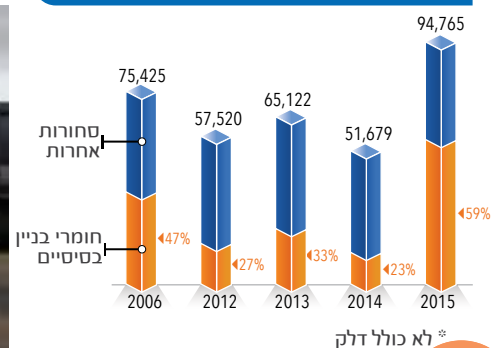
כניסות לישראל

ייצוא/העברות מעזה (מטענים)

יבוא/העברות לעזה (מטענים)*

המגמה בשנים האחרונות, של הקלת חלק מההגבלות על תנועת פלסטינים, נמשכה בשנת 2015, לרבות בתקופת הרמדאן שבה קיבלו מספר עולי רגל מעור היתרים לבקר במסגד אלאקצא, בפעם הראשונה מאז שנת 2000. אלא שעם ההסלמה באלימות לקראת סוף השנה חידשו הרשויות הישראליות כמה מהאמצעים הפיסיים והמנהליים, בנימוק של צרכים ביטחוניים. אמצעים אלה שיבשו גישה לשירותים, לרבות מתקני חינוך ובריאות, מקומות עבודה ומקומות קדושים, אילצו כני אדם לנסוע למרחקים גדולים בדרכים עוקפות וייקרו את הנסיעה.²³

ירושלים המזרחית

המתיחות המוגברת בספטמבר, יחד עם עלייה בכניסת ישראלים לחרם אֶשְׂרָף / הר הבית, הובילו לעריכת רשימה של פלסטינים שכניסתם למתחם אסורה. עלייה במספר המתקפות ובאלימות באוקטובר הובילה להצבתם של כארבעים מחסומים וחסימי דרכים חדשים, שהגבילו באופן שיטתי את תנועת תושביה הפלסטינים של ירושלים המזרחית ופגעו ב־138 אלף בני אדם בתשע שכונות. רוב המכשולים הללו הוסרו בהדרגה, כך שעד סוף השנה נותרו רק שמונה מהם על מכונם.

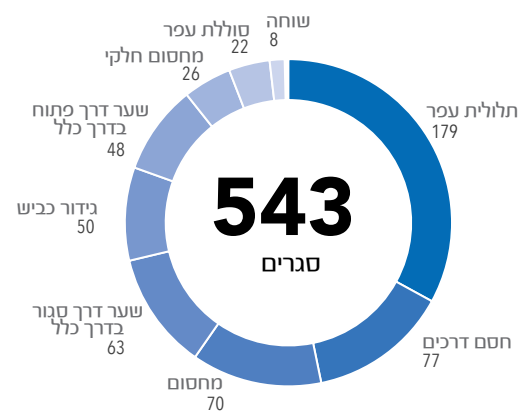
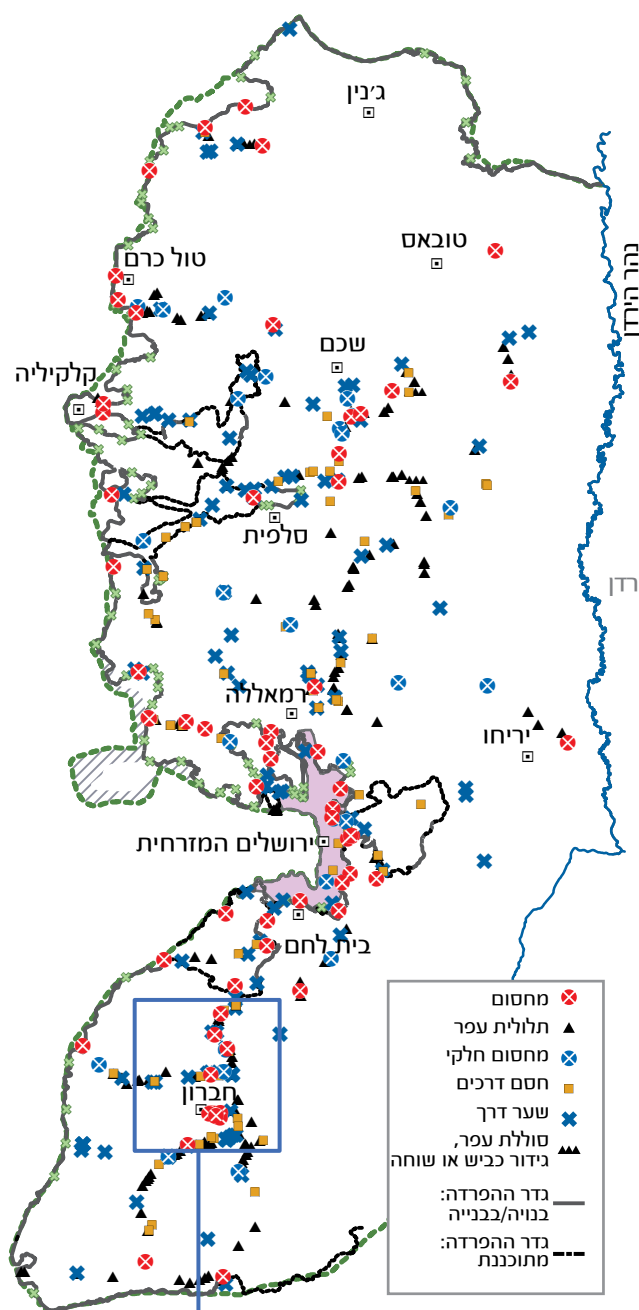

הרשויות הישראליות חידשו בעמק כרמזיאן את בנייתו של הקטע בדרך ההפרדה הנמשך מבית ג'אלא לכפר וולג'יה שבנפת בית לחם. בנייה זו, אף שאושרה על ידי בית המשפט העליון הישראלי, נוגדת את חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק משנת 2004. בסך הכול 56 ק"מ מתוואי דרך ההפרדה ממוקמים בתוך נפת בית לחם. אם יושלם כמתוכנן, ינתק קטע זה של דרך ההפרדה 58 משפחות של חקלאים פלסטינים משטח אדמה בגודל כ־3,000 דונם.

סוג הפרה	מספר הפרות
עוונות	57
ניכוחים	13
יומי	9

סך חקלאי בכפר פרתון (נפת טולרס), ינואר 2014.

© COCHA

בחדוש אוקטובר הכבידו כוחות ישראליים את הגבלות התנועה, לאחר הריגתו של זוג ישראלים בנפת שכם: נכון ל־31 בדצמבר היו בנמצא 18 מכשולים חדשים, בנוסף על 167 מכשולים קיימים. המכשולים החדשים כללו שני מחסומים (חווארה וזעתרה) שנשגרו לסירוגין בלי הודעה מוקמת, והפיכת כביש (עוקף שכם מזרח) לכביש לישראליים בלבד, צעד שתיעל תנועת כלי רכב פלסטיניים לכביש ארוך ועמוס יותר.

בעקבות שורה של מתקפות ומתקפות לכאורה בנפה, הגיעו ההגבלות בנפת חברון לשיאן בנובמבר: 53 מכשולים נפרשו בנפה, בנוסף על 109 מכשולים קיימים,²⁴ ואלה חסמו או הגבילו את כל הדרכים המובילות לעיר חברון, לרבות דרכי עפר. גישת פלסטינים לשטח ההתנחלות בתוך חלק העיר חברון המצוי בשליטת ישראל (H2) הוגבלה עוד יותר.²⁵ נכון לסוף 2015 נותרו רוב ההגבלות הללו בעין, וגרמו לעיכובים ממושכים ולשיבושים בשירותים ובמחיה, לרבות גישה לבתי חולים ולבתי ספר.

 יותר מ-4,000 ילדים הלומדים ב־15 בתי ספר באזור H2 נפגעו מהגבלות גישה.

מרחב הומניטרי

והגנה לפלסטינים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש. הפעילות ההומניטרית בעזה נפגעה גם מהגבלות שמטילות רשויות חמאס ומהאיסור על מגעים עם רשויות אלה, בנוסף על הסגר הממושך של מעבר רפיח עם מצרים.

סקירה כללית: השטח הפלסטיני הכבוש

ב־2015 המשיכו ארגונים הומניטריים להתמודד עם שורה של מכשולים שהציבו הרשויות הישראליות בכל האמור בגישת אנשי סגל, ובמיוחד עובדים מקומיים, ובשינוע החומרים הדרושים למיזמים הומניטריים. מכשולים אלה כללו הגבלות כיסיות ומנהליות על הגישה והתנועה של גורמים הומניטריים; הגבלות על משלוח החומרים הדרושים למיזמים הומניטריים והגבלות על יישום מיזמים הכרוכים בבנייה, הרחבה או שיקום תשתית ברצועת עזה ובשטח C של הגדה המערבית. המכשולים הללו כגצו ביכולתם של ארגונים הומניטריים להושיט סיוע

עדכונים: ינואר - אפריל 2016

- שנת 2016 נפתחה בעלייה חדה בהריסות על ידי הרשויות הישראליות, בנימוק של היעדר היתרי בנייה, של מבנים שניתנו כסיוע הומניטרי. בין 1 בינואר ל-30 באפריל 2016 הרשויות הישראליות הרסו או פירקו והחרמו 170 מבנים כאלה, נתון גדול כמעט ב-60% מהנתון המקביל בשנת 2015 כולה.
- גישתם של עובדים מקומיים של ארגונים הומניטריים אל רצועת עזה וממנה הורעה אף היא בארבעת החודשים הראשונים של 2016, בעקבות ירידה בשיעור האישורים על ידי הרשויות הישראליות של בקשות להיתרים, וכן קיצור משכם של ההיתרים המאושרים, שקודם לכן היו תקפים למשך שלושה חודשים.
- בנוסף על כך, עצירת הכנסת המלט לעזה לשימוש המגזר הפרטי, כ־3 באפריל, בעקבות חששות בדבר הטיית מלט מהמוטבים הלגיטימיים לחמאס ולארגונים חמושים אחרים, גרמה לשיבושים קשים בתפקוד המנגנון לשיקום עזה ומנעה התקדמות בשיקום ובתיקון של בתים ותשתית. הכנסת מלט למיזמים שמיישמות סוכנויות בינלאומיות נמשכה.

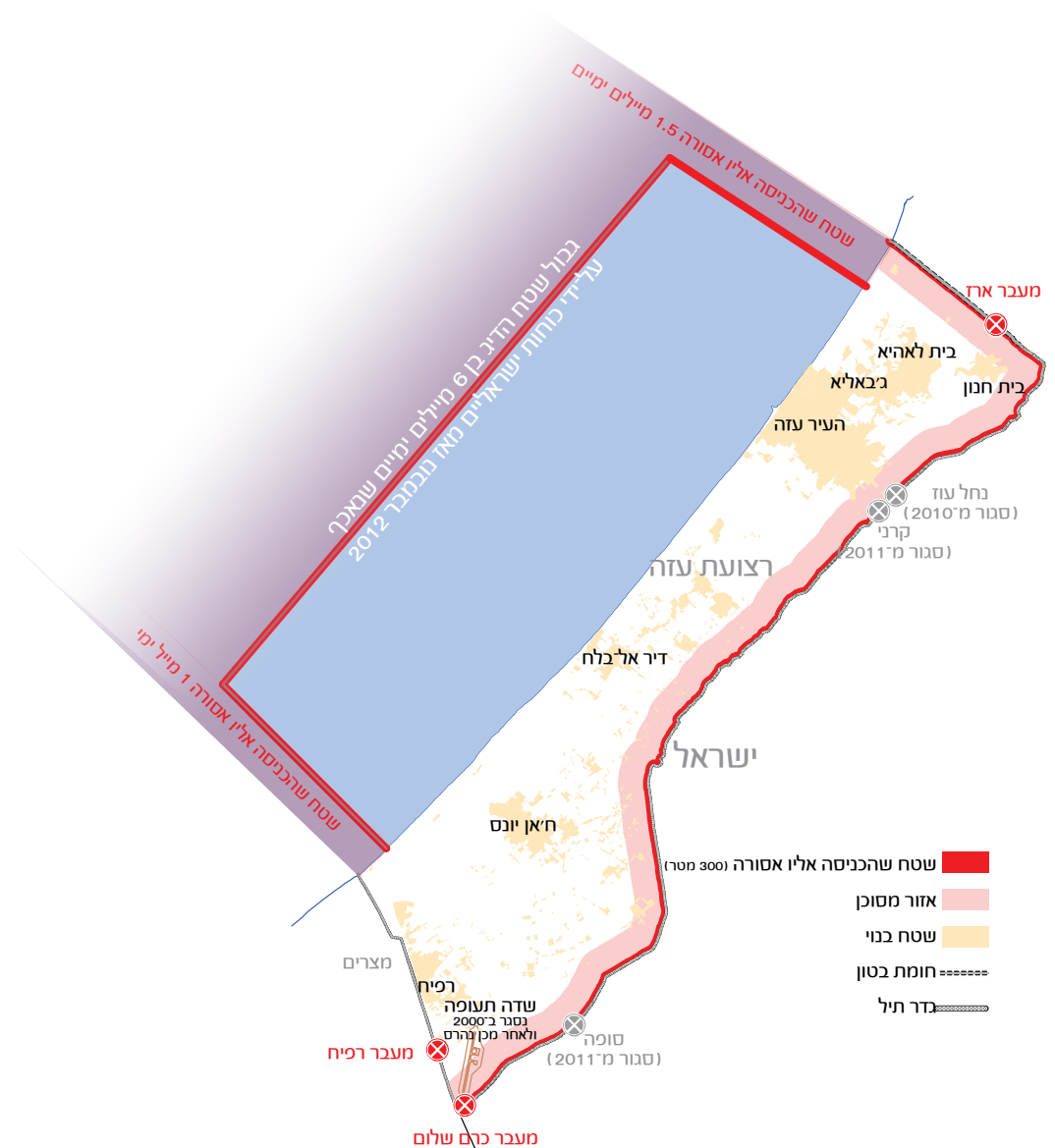
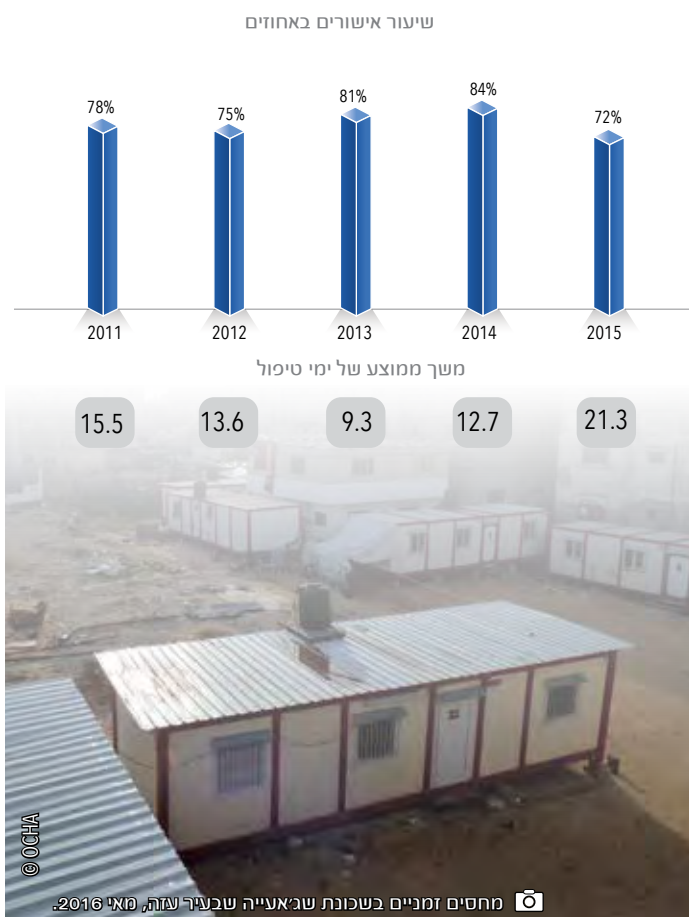
רצועת עזה

הואיל והמצור על עזה עדיין בתוקף, המנגנון הזמני לשיקום עזה, שהקמתו הושגה בתיווך האו"ם, המשיך לפעול כדי לאפשר את הכנסתן של סחורות מוגבלות, בעיקר חומרי בניין, לטיפול בצורכי הבנייה והשיקום העצומים הנובעים ממעשי האיבה ב־2014. במשך השנה החילו הרשויות הישראליות מספר הקלות (ראו פרק הגבלות תנועה וגישה) שאפשרו להאיץ את קצב העבודה. עם זאת, הגבלות על תנועתם של גורמים הומניטריים, וכן על יבוא, המשיכו להאט קשות את קצב השיקום ואת סוגן והיקפן של פעולות הומניטריות. מכשולים אלה הצטרפו לסגר הממושך שמצרים מטילה במעבר רפיח, ולהגבלות החדשות שהרשויות בפועל בעזה מטילות על תנועה של אנשי סגל הומניטרי. הגבלות המוטלות מכוח חקיקה נגד טרור ומדיניות של איסור מגעים עם הרשויות בפועל בעזה פגעו עוד יותר בסביבה התפעולית של גורמים הומניטריים וגורמי פיתוח.

סגל הומניטרי

שיעור האישורים על ידי הרשויות הישראליות של בקשות להיתרים של עובדי או"ם מקומיים הצטמק באופן ניכר מ־84% בשנת 2014 ל־72% בשנת 2015, אם כי מספר האישורים הכולל גדל מעט, מ־1,069 ל־1,089. משך הטיפול הממוצע לכל בקשה היה האיטי ביותר בחמש השנים האחרות. האיסור, המוטל מאז יולי 2015, על כניסתם לעזה של אנשי סגל בעלי תושבות בירושלים המזרחית או אזרחות ישראלית הביא ב־2015 לירידה חדה במספר הכולל של בקשות מקטגוריות אלה בהשוואה לשנת 2014 (46 לעומת 134 בקשות). בה בעת, שיעור האישורים לקטגוריות אלו במהלך 2015 גדל לעומת השנה הקודמת (74% לעומת 52%). הרשויות בפועל בעזה הוסיפו אף הן שכבה נוספת של הגבלות הפוגעות בסביבה התפעולית של גורמים הומניטריים, בהן הגבלות על תנועת אנשי סגל וגישה למקומות מסוימים, בנימוקים ביטחוניים, והחלת משטר היתרים התקף לעובדים מקומיים למטרות יציאה מעזה וכניסה אליה.

היתרי כניסה לעזה ויציאה ממנה עבור עובדי או"ם מקומיים

ועדת החקירה של האו"ם לבדיקת תקריות ספציפיות

ב־27 באפריל 2015 התפרסם תקציר של דוח ועדת החקירה של האו"ם לבדיקת תקריות ספציפיות, העוסק באירועים שנפגעו בהם מתחמים של האו"ם במהלך מעשי האיבה ב־2014. הדוח הצביע על כך שניתן לייחס לישראל את המתקפות שפגעו בשבעה מן המתחמים הללו ששימשו כמקלטי חירום, ואשר נהרגו בהם 44 פלסטינים ונפצעו יותר מ־227. ארגונים פלסטיניים נמצאו אחראים להסתרת כל נשק בשלושה מתקני או"ם שלא שימשו בעת ההיא כמקלטים.²⁸

המנגנון לשיקום עזה

עד 31 בדצמבר 2015 הגיע מספר בעלי העניין הנוטלים חלק במנגנון לשיקום עזה ליותר מ־130 אלף.²⁶ ביולי הוחל אותו חלק של המנגנון המתמקד במגורים, ואפשר בפעם הראשונה את שיקומם של בתים שנהרסו כליל במעשי האיבה ב־2014 ואת בנייתם של מבני מגורים חדשים. גם להסרת החצץ מרשימת הסחורות המזוהות על ידי הרשויות הישראליות כבעלות שימוש כפול (אזרחי וצבאי) נודעה השפעה חיובית. להפחתת עוביו של העץ המותר ביבוא, באוגוסט 2015, נודעה השפעה שלילית ביותר על מיזמים, לרבות פתרונות דיור זמניים לעקורים. עד לסוף השנה תוקנו או שוקמו רובם הגדול של מתקני הבריאות והחינוך שנהרסו או ניזוקו במעשי האיבה.²⁷

הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית

הגבלות על הגישה לירושלים המזרחית והגבלות על מיזמי אספקה/הרחבה/שיקום של מחסנים ומבנים אחרים בשטח C המשיכו לפגוע ביישומם של מיזמים הומניטריים. כוחות ישראלים ומתנחלים פגעו ביכולת הפעולה של ארגונים, ובמיוחד מגני זכויות האדם וספקי בריאות מסוימים, לרבות באמצעות הגבלות על הגישה והתנועה שלהם, איומים ומתקפות נגד עובדיהם ומעצר של אנשי צוות.²⁹

הרס של סיוע הומניטרי

מדיניות התכנון המפלה והלא חוקית שמיישמות הרשויות הישראליות בשטח C ובירושלים המזרחית המשיכה לפגוע קשות ביישומם של מיזמים הומניטריים הכרוכים בפעילויות כגון אספקת מחסי חירום או שיקום של תשתית בסיסית באזורים אלה. ב־2015 הרסו הרשויות הישראליות, פירקו ו/או החרימו 108 מבנים במימון תורמים שניתנו כסיוע הומניטרי לפלסטינים, לעומת 116 מבנים ב־2014 ו־109 ב־2013 כמעט כל המבנים הללו, שנהרסו בגין היעדר היתרים, נמצאו בשטח C, וכ־50% מהם היו בבקעת הירדן ובשטחים שהוגדרו כשטחים צבאיים סגורים.

”ארגונים המספקים נוכחות הגנתית ניצבים בקו החזית של עבודה זו בשטח הפלסטיני הכבוש, מגלים את תמיכתה של הקהילה העולמית בתושבי חברון ומגנים על זכויותיהם של ילדים פלסטינים, ובמיוחד על הזכות לביטחון בדרכם אל בית הספר וממנו. יש להתיר להם להמשיך במלאכתם בלא אלימות, איומים או פעולות נקם.”

המתאם מטעם האו"ם לסיוע הומניטרי ופעולות פיתוח, רוברט פיפר

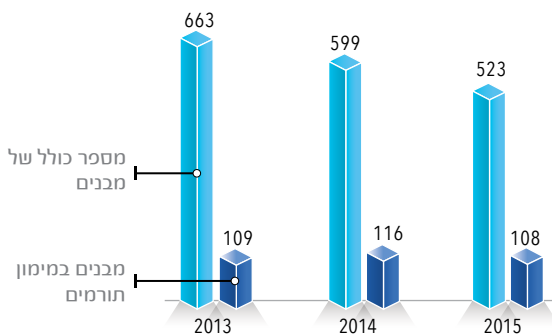
ספקים, מתקנים ונכסים של שירותי הבריאות

כמה מהפעולות של הרשויות הישראליות ברבעון האחרון של 2015, בהקשר של ההסלמה במתקפות ובאלימות, פגעו ביכולתם של עובדי רפואה לספק טיפול למזקקים לו.³³ פעולות אלה כללו כניסה בכוח של כוחות משטרה ישראלים, בשתי הזדמנויות, לבית החולים אלמוקאסד בירושלים המזרחית, וכניסה של כוחות מסתערבים לבית החולים אל-אהלי בחברון, שבה נורה פלסטיני למוות. הצבת מחסומים, במיוחד בעיר חברון ובירושלים המזרחית, מנעה גם גישה של מטופלים, אמבולנסים ואנשי סגל רפואי לבתי חולים.³⁴ בין 2 באוקטובר ל־27 בדצמבר תיעדה אגודת הסהר האדום הפלסטיני 333 תקריות שכללו מתקפות נגד עובדים ופרמדיקים שלה (147); נזק לרכושה (93); ועיכוב אמבולנסים (93).

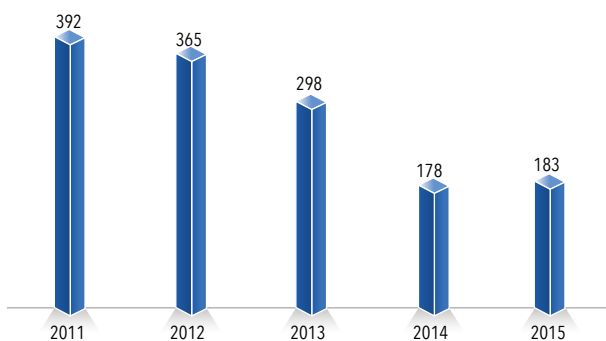
הריסה בג'פתלי, פברואר 2016.

הריסות, החרמות / פירוק של סיוע במימון תורמים בגין היעדר היתר

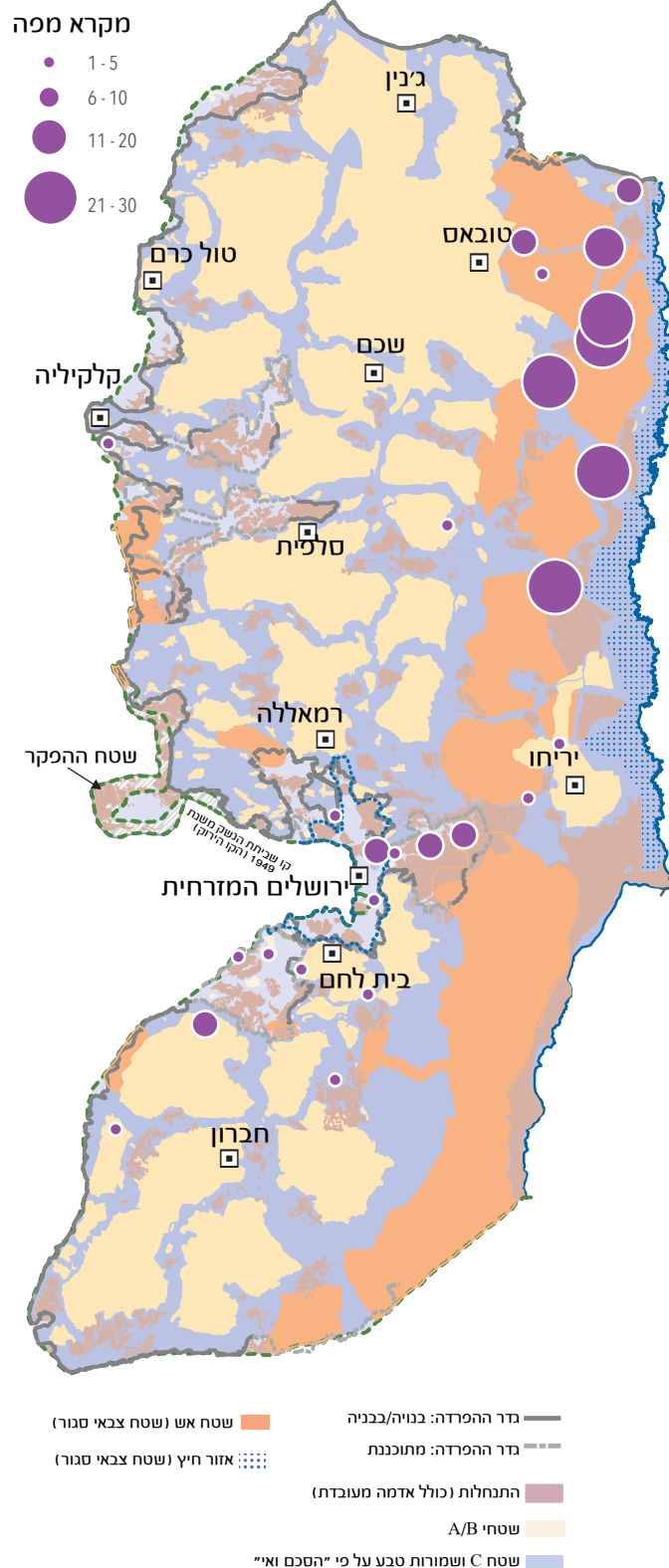
עיכובים במחסומים

מספר התקריות שבהן עוכבה או נחסמה תנועתם של עובדי או"ם וארגונים בינלאומיים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, היה כמעט זהה למספרן ב־2014, נמוך בהרבה מן הנתונים שתועדו בשנים קודמות. את מגמת הירידה בשנים האחרונות ניתן לייחס, במידה מסוימת, להימנעות השיטתית של אנשי סגל הומניטרי מן המחסומים הקשים ביותר, על חשבון הסתייעות בנסיעות יקרות יותר בדרכים ארוכות יותר.

מגני זכויות האדם

כוחות ישראליים ומתנחלים הפריעו במידה גדלה והולכת לעבודתם של מגני זכויות האדם, לרבות ארגונים, קבוצות מקומיות ומתנדבים בינלאומיים, פלסטיניים וישראליים. הדבר בלט במיוחד ברבעון האחרון של 2015, בהקשר של מתן נוכחות הגנתית במשך מסיק הזיתים ובחלק העיר חברון הנתון לשליטת ישראל, H2.³⁰ כמה מגורמים אלה הותקפו והוכו, נעצרו, ספגו איומים ממתנחלים או קיבלו איומי רצח בעילום שם.³¹ באוקטובר נאלצו שלושה מתוך ארבעה ארגונים לצאת באופן זמני מכמה אזורים של H2. מתקפות אלה באו בנוסף על הגבלות תנועה שהטילו כוחות ביטחון ישראליים.³²

התנחלויות: גורם מרכזי לפגיעות הומניטריות

"נהגים ישראליים עכשוויים הקשורים לנוכחות התנחלויות ולהרחבתן [...] ממשיכים לפגוע פגיעה עמוקה בזכויות על אדמה ודיוור, בזכות למים ולתברואה וחופש התנועה, וגורמים להגבלות על הזכות לחינוך."

דוח מזכ"ל האו"ם, ינואר 2016

ההתנחלויות, שהוקמו והורחבו בגדה המערבית הכבושה, לרבות ירושלים המזרחית, תוך הפרה של המשפט הבינלאומי, מצויות בשורשם של רבים מהעניינים מעוררי הדאגה הנסקרים בדוח זה, ומעוררות צורך באמצעי סיוע והגנה מצד גורמים הומניטריים.

על פי נתונים ישראליים רשמיים, מספר "התחלות הבנייה" החדשות בהתנחלויות בשטח C (כלומר, לא כולל ההתנחלויות בירושלים המזרחית) גדל ב־2015 ב־26% בהשוואה לשנת 2014.³⁵ עם זאת, אף שממשלת ישראל המשיכה גם בשיווק קרקעות לבניית התנחלויות (דהיינו, פרסום מכרזים), לדברי שלום עכשיו פחת היקפו של שיווק זה באופן דרסטי לעומת שנת 2014.³⁶

ככלל, כל אדמות הציבור (המכונות גם "אדמות מדינה") בשטח C מושמות אוטומטית בתוך גבולותיהן של מועצות מקומיות ואזוריות של התנחלויות, במקום שיוקצו לתועלתה של האוכלוסייה המקומית, כמתחייב מתוקף המשפט הבינלאומי.³⁷ בשנת 2015 המשיכו הרשויות הישראליות לאשר הכרזות של "אדמות מדינה" שנעשו בשנים קודמות, במטרה המוצהרת לקדם מיזמים של הרחבת התנחלויות, או להסדיר בדיעבד בנייה שבוצעה בלא ההיתרים הדרושים מתוקף החוק הישראלי.³⁸ בה בעת, במהלך שנת 2015 הרסו הרשויות הישראליות מספר מבנים שהוקמו בהתנחלויות בלא הרשאה.³⁹

כל זה נעשה בנוסף על שיטות אחרות המיושמות בתמיכת ממשלת ישראל ובעידודה, בכוונה לחזק את נוכחות ההתנחלויות בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות הכרזה על אתרים ארכיאולוגיים, גנים לאומיים ופיתוח תשתית.⁴⁰

ההקצאה הרשמית של אדמות ציבור להתנחלויות, יחד עם ההשתלטות של עמותות מתנחלים על אדמות פרטיות, תרמו לצמצום המרחב הזמין לפלסטינים לצורכי מחייתם בגדה המערבית, שהקיטוע בה הולך וגדל, ופגעו ביכולתם ליהנות משורה של זכויות אדם.⁴¹

התופעה ארוכת השנים של אלימות מתנחלים, המצטרפת לאכיפה בלתי מספקת של החוק בידי הרשויות הישראליות, ערערה גם היא את ביטחון הפיסי ומחיתן של קהילות פלסטיניות. מקרים מתועדים של מתקפות מתנחלים, הסגת גבול והשתלטות בכוח על אדמות מעידים על כך שלעיתים קרובות אלימות מיושמת כחלק ממאמץ מחושב של מתנחלים לדחוק חקלאים פלסטינים מתוך מה שהפך עקב כך, הלכה למעשה, לשטחים בשליטת ישראל. תופעה זו נמשכה למרות מאמצי של הרשויות הישראליות לשכר את אכיפת החוק על מתנחלים אלימים.

יחד עם מדיניות האיזור והתכנון המגבילה והמפלה המיושמת בשטח C ובירושלים המזרחית, פגעו תופעות אלה, הקשורות בהתנחלויות, בתנאי החיים של פלסטינים ועשו אותם פגיעים יותר ויותר, לרבות לסכנת העברה בכפייה, הן של יחידים והן של רבים.

המלצות

מזכ"ל האו"ם, הנציב העליון לזכויות האדם וועדת החקירה של האו"ם בנושא עימות ישראל-עזה 2014 התוו מספר המלצות רלבנטיות עבור הרשויות הישראליות והפלסטיניות, הנסמכות על מחויבויות משפטיות. אם ייושמו המלצות אלה, הרי שהדבר יבטל או יפחית משמעותית את החששות המועלים בדוח זה. גם מדינות צד שלישי חולקות את האחריות להבטיח את כיבוד המשפט ההומניטרי הבינלאומי בשטח הפלסטיני הכבוש ולקדם ציות למחויבויות בתחום זכויות האדם, ושומה עליהן לנקוט את כל הצעדים הדרושים המתחייבים מאחריות זו.

בין ההמלצות האחרונות של מזכ"ל האו"ם, הנציב העליון וועדת החקירה:

המלצות לרשויות הישראליות

- לבצע בדיקה בלתי תלויה של הוראות הפתיחה באש הניתנות לכוחות הביטחון שלהן, ולהבטיח שהם עולים בקנה אחד עם משפט זכויות האדם הבינלאומי ועם הסטנדרטים הבינלאומיים;

- לנהל חקירות מיידיות, יסודיות, יעילות, בלתי תלויות וחסרות פניות של כל התקריות שבהן הוביל שימוש בכוח למוות או לפגיעה של אזרחים, להבטיח שיועמדו לבחינת הציבור ולמצות את הדין עם מבצעים;

- לשים קץ למערכת המעצר המנהלי; להבטיח שכל העצירים יועמדו למשפט או ישוחררו;

- במהלך מעשי איבה, להבטיח את כיבוד המשפט ההומניטרי הבינלאומי, במיוחד עקרונות ההבחנה, המידתיות והזהירות בעת תקיפה, ולהבטיח מיצוי דין בגין כל ההפרות;

- להבטיח מיצוי דין כלילי מלא עם מתנחלים שביצעו עבירות;

- לשים קץ לענישה הקולקטיבית על כל צורתה, לרבות המצור על עזה והריסות לשם ענישה;

- להתיר תנועה בין עזה לגדה המערבית;

- להסיר הגבלות כיסיות על תנועה חופשית ברחבי הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, אלא אם ההגבלות הללו עולות בקנה אחד עם התנאים החריגים שמשפט זכויות האדם הבינלאומי והמשפט ההומניטרי הבינלאומי מכירים בהם;

- להכיר בזכויות התושבות של פלסטינים ולכבדן, לרבות באמצעות עצירה מיידית של שלילת היתרי תושבות, שימת קץ להקפאת שינויי מען, סילוק של כל המכסות על בקשות לאיחוד משפחות, וטיפול מהיר ויעיל בבקשות שהוגשו זה מכבר ובבקשות חדשות.

- לעצור ולהפוך על פיהן את ההקמה וההרחבה של התנחלויות בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות השימוש במנגנוני שליטה באדמה

כגון הגדרת שטחי אש, גנים ארכיאולוגיים ואדמה חקלאית;

- לחדול מיידית מהליכי תכנון מפלים ולא חוקיים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית;

- להפסיק את הריסת בתיהם ונכסיהם של פלסטינים בגדה המערבית, ולבטל חוקים, מרכיבי מדיניות ונהגים אחרים שעלולים להוביל להעברה בכפייה של יחידים או של רבים.

המלצות לרשויות הפלסטיניות ולארגונים הפלסטיניים החמושים

- על חמאס וארגונים חמושים אחרים לכבד את עקרונות ההבחנה, המידתיות והזהירות, לרבות באמצעות שימת קץ לכל המתקפות נגד אזרחים ואובייקטים אזרחיים ישראלים, כולל כל ירי של רקטות.

- על הרשויות הפלסטיניות להבטיח שהפרות של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ייחקרו בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים, ויביאו למיצו מלא של הדין, לרבות באמצעות הליכים כליליים;

- על הרשויות הפלסטיניות ליישם את מחויבויותיהן מתוקף אמנות בינלאומיות בדבר זכויות האדם, לרבות בכל האמור בחופש התנועה, חופש הביטוי וההתאספות והאיסור על מאסרים ומעצרים שרירותיים;

- על הרשויות הפלסטיניות להקפיד את עונש המוות, לרבות מתן גזרי דין כאלה, כצעד לקראת ביטולו;

- על מדינת פלסטין להאיץ את המאמצים לתרגם את הכרזת האחדות הפלסטינית משנת 2014 לאמצעים מוחשיים בשטח, שיאפשרו לממשלת ההסכמה הלאומית להבטיח את ההגנה על זכויות האדם ולהביא למתן דין וחשבון לקורבנות. כן תשפר אחדות אמיתית את יכולתה של הממשלה הפלסטינית להתמודד עם בעיות כלכליות דחופות, המלבות את התסכול ואת הכעס שבשורש האלימות הפלסטינית.

למידע נוסף, ראו את הדוחות שלהלן:

Report of the Secretary-General on "Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the Occupied Syrian Golan," A/HRC/31/43, 20 January 2016; Report of the Secretary-General on "Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem," A/HRC/31/44, 20 January 2016; Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1, A/HRC/31/40, 20 January 2016 and Report of the independent commission of inquiry established pursuant to Human Rights Council resolution S-21/1 A/HRC/29/52.

פרסומים אחרונים

אטלס הומניטרי 2015

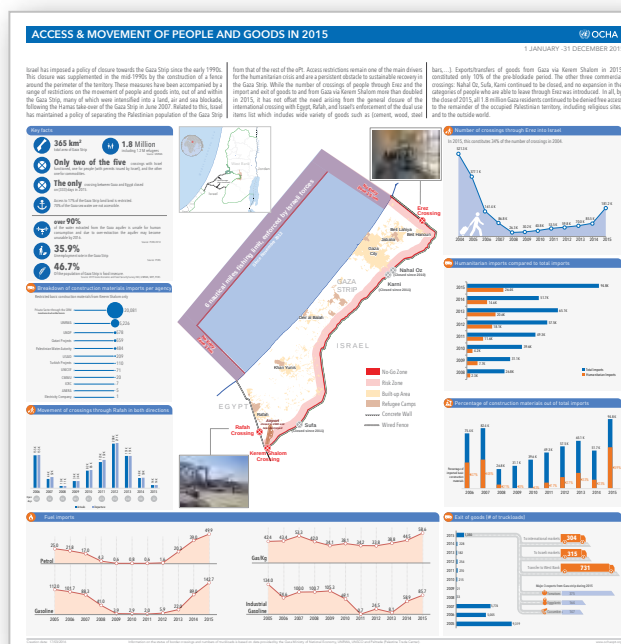
עזה | עקורים פנימיים
אפריל 2016

סכנה מרחפת צווי הריסה
בשטח C של הגדה המערבית
ספטמבר 2015

ההשפעה ההומניטרית של
משבר החשמל והדלק בעזה
יולי 2015

גישה ותנועה של אנשים
וסחורות ב־2015

רצועת עזה: ההשלכות ארוכות
הטווח של מעשי האיבה בשנת
2014 על נשים וילדות
דצמבר 2015

1. מאגר הנתונים של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בנושא הגנה על אזרחים אינו כולל תקריות שלא היו מעורבים בהן תושבי השטח הפלסטיני הכבוש כנפגעים או כמבצעים.
2. לדבריהשב"כהישראל, בשנת 2015 נורו מעזה לישראל 26 רקטות ושלוש פצצות מרגמה. <https://www.shabak.gov.il/publications/study/Pages/default.aspx>
3. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1, A/HRC/31/40, 20 January 2016, para 22 "דומה שנורו יריות לעבר פלג גופם העליון וראשיהם של מפגינים, אך שעדי ראייה אומרים כי לא היה סיכון קרוב לחיים או לפגיעה קשה של החיילים שהוצבו במגדלים, בכלי רכב משוריינים או מאחורי תולדות עפר, מעברה השני של הגדר". שם. "על פי דיווחים, לאחר מכן שינה צה"ל את נוהגו ועבר להשתמש יותר בגז מדמיע, יריות אזהרה ויריות לעבר הרגלים. ואף על פי כן, השימוש הלא מוצדק בתחמושת חיה נמשך, לרבות בלפחות חמש תקריות שתיעד משרד הנציב העליון לזכויות האדם, שבהן נורו ונפצעו מפגינים שלווים שנשאו דגלים פלסטיניים". שם, פסקה 24.
4. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the implementation of Human Rights Council resolutions S-9/1 and S-12/1, A/HRC/31/40, 20 January 2016, para. 10.
5. משרד הנציב העליון לזכויות האדם תיעד 18 פלסטינים שנורו למוות בתחמושת חיה בהקשר של עימותים. שם, פסקה 18.
6. נתון זה כולל שוטר ישראלי שנהרג מאש "ידידותית" שירו כוחות ישראליים.
7. נתון זה אינו כולל תקריות שלא היו מעורבים בהן פלסטינים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית.
8. תדרוך למועצת הביטחון, 18 באפריל 2016.
9. מידע שנמסר על ידי "בצלם".
10. http://www.btselem.org/hebrew/statistics/minors_in_custody
11. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, מעקב הומניטרי, ינואר 2016.
12. בנתוני משרד המשפטים אין פילוח של מקרי "עבירות ממניעים אידיאולוגיים" נגד פלסטינים ונגד כוחות ישראליים לחוד, ולפיכך לא ניתן להשוותם לנתוני "יש דין". ראו: Ministry of Justice, Israel's Investigation and Prosecution of Ideologically Motivated Offences against Palestinians in the West Bank, February 2016.
13. תשובה מתאריך 16 בנובמבר 2014 מאת סגן אלין ששון מהמנהל האזרחי לבקשה שהגישה עו"ד שרון קרני-כהן מ"במקום" מתוקף חוק חופש המידע.
14. בין אמצע אוגוסט לדצמבר 2015 ערכה ועדת העבודה לענייני עקורים פנימיים סקר בקרב משקי הבית שאיבדו קורת גג במהלך מעשי האיבה של שנת 2014. לסיכום עיקר הממצאים, ראו: משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, "עזה: עקורים פנימיים", אפריל 2016.
15. Report of the Secretary-General on "Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the Occupied Syrian Golan," A/HRC/31/43, 20 January 2016, para. 69.
16. המתאם ההומניטרי קורא לשים קץ להריסות לשם ענישה בגדה המערבית הכבושה, הודעה לעיתונות, 16 בנובמבר 2015.
17. מחקר שנעשה לאחרונה מצביע על כך שכמעט 80% מ"שטחי האש" אינם משמשים לאימונים. ראו כרם נבות, "גן נעול", מרס 2015.
18. הרשויות הצדיקו את התוכנית בטענה שלתושבים אין שטרי בעלות על האדמה וכי העברתם תשפר את תנאי חייהם. אלא שאיש לא התייעץ באופן רציני עם התושבים בדבר התוכנית; הם מתנגדים לה נחרצות ועומדים על זכותם לחזור לבתיהם ואדמותיהם המקוריים, בדרום ישראל. בינתיים ביקשו הגנה וסיוע במקום מושבם הנוכחי, לרבות תכנון נאות והיתרים עבור בתיהם ומבני המחיה שלהם.
19. ב-2012 אישר המנהל האזרחי הישראלי ("צוות קו כחול") את הכרזתה של "אדמת מדינה" בתוך שטח אש 918, שהוקצתה להתנחלויות יתיר, סוסיא, אביגיל ומעון. ראו כרם נבות, "גן נעול", עמ' 83.
20. Report of the Secretary General, A/70/421, 14 October 2015, para. 29.
21. מאז נובמבר 2014 התירה ישראל במוצאע מדי שבוע למאתיים מוסלמים לבקר במסגד אל-אקצא, והמשיכה להעניק לפלסטינים נוצרים היתרים לבקר פעמיים בשנה במקומות קדושים בגדה המערבית, כאשר בשנת 2015 תועדו בסך הכול 996 יציאות, לעומת 945 ב-2014. כן העניקה ישראל לסטודנטים 161 היתרים לצאת דרך מעבר ארז לצורך נסיעה למוסדות אקדמיים בחו"ל.
22. http://www.emro.who.int/images/stories/palestine/documents/WHO_monthly_Gaza_access_report-December_2015-final.pdf?ua=1
23. שני פלסטינים מתו בדרכם לבית החולים לאחר שעוכבו במחסומים שהוקמו לא מכבר. הקבוצות שהושפעו באופן לא מידתי היו קשישים, חולים, נכים ונשים.
24. אלה כוללים כ-95 מכשולים ומחסומים מאוישים באופן קבוע, באותם 20% ויותר משטח העיר חברון המכונים H2 שבהם ממשיכה ישראל להחזיק בשליטה מלאה. יותר מ-6,000 פלסטינים מתגוררים בשטח זה.
25. הגבלות אלה כללו איסור גורף על מעבר של גברים פלסטינים בני 15 עד 25 במחסומים מסוימים, וכן חיוב תושבי אזורים אלה להירשם אצל הרשויות הישראליות בכדי שיורשו לעבור במחסומים אחרים.
26. <http://grm.report/#/Shelters>
27. נכון למרס 2016 שוקמו או תוקנו 78 מ-82 בתי החולים והמרכזים הרפואיים שנכבדו, והושלמו העבודות ב-243 מתוך 259 בתי הספר שניזוקו או נהרסו.
28. <http://www.unrwa.org/newsroom/emergency-reports/gaza-situationreport-90>
29. <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-agencies-salute-work-human-rights-defenders-hebron-occasion-international-human>
30. שם.
31. A/HRC/31/40, para 38.
32. שם.
33. http://www.ochaopt.org/documents/hc_statement_east_jerusalem_health_carefinalversion.pdf
34. ב-4 באוקטובר הכריזה אגודת הסהר האדום הפלסטיני על מצב חירום בעקבות 14 מתקפות שביצעו כוחות ישראליים ומתנחלים נגד האמבולנסים ואנשי הסגל שלה.
35. הלשכה הישראלית המרכזית לסטטיסטיקה, בתי מגורים על פי שלבי בנייה, מחוז יזם בנייה, מרס 2016.
36. Peace Now, No Settlement Freeze, February 2016.
37. בצלם: "כתתוך שלה: מדיניות ישראל בשטח C של הגדה המערבית", יוני 2013; בצלם, "באצטלה של חוקיות: ההכרזה על אדמות מדינה בגדה המערבית", 2012; בצלם, "כל האמצעים כשרים: מדיניות ההתנחלות בגדה המערבית", 2010.
38. אישורים אלה נעשים על ידי כוח המשימה של המנהל האזרחי לסקר גבולות אדמות מדינה (צוות "קו כחול"). על צוות "קו כחול" מוטלת המשימה לבדוק ולהגדיר את גבולותיהן של אדמות שהוגדרו על ידי הרשויות הישראליות מאז שנות השבעים כרכוש מדינה, המכונות "אדמות מדינה".
39. ב-29 ביולי 2015 הרסו כוחות ביטחון ישראלים שני בנייני דירות בהתנחלות בית אל (נפת רמאללה), שנבנו על אדמה פרטית השייכת לתושב הכפר הסמוך דורא אל-קרע. ההריסות הוצאו אל הפועל בעקבות פסיקות בג"ץ, לאחר הליכים משפטיים ממושכים וניסיונות חוזרים ונשנים של הרשויות הישראליות ומתנחלים להכשיר בדיעבד את הבניינים.
40. Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the Occupied Syrian Golan, A/HRC/31/43, para. 12.
41. שם, פסקה 105.

OPT OVERVIEW

OCHA United Nations Office
for the Coordination of
Humanitarian Affairs
occupied Palestinian territory

P. O. Box 38712
East Jerusalem 9138602
www.ochaopt.org

Tel. +972 (0)2 582 9962
Fax +972 (0)2 582 5841
ochaopt@un.org

<https://www.facebook.com/ochaopt>

[@ochaopt](https://twitter.com/ochaopt)